

VEHBİ KOÇ ANMA ve ÖDÜL TÖRENİ 2018

PROF. DR. YILMAZ BÜYÜKERŞEN:

"KENDİMİ ATATÜRK'E, İLKELERİNE, CUMHURİYETE VE BU TOPLUMA BORÇLU HİSSEDİYORUM"

Herkesten önde gidenlerin arkasındayız.

VEHbİ KOÇ ÖDÜLÜ, BU KEZ EĞİTİM ALANINDA
SAHİBİNİ BULDU.

Ulusal ve uluslararası platformlarda
imza attıkları başarılarla; kültür,
eğitim ve sağlık alanlarında insanlığa hizmet eden
öncü kişi ve kurumları ödüllendirmeye devam ediyoruz.

2018 yılı Vehbi Koç Ödülü sahibi:
Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen

'Bizden Haberler'in değerli okurları,

Küresel vizyonumuz çerçevesinde, uzun vadeli bakış açımızın, hedeflerimizi gerçekleştirme azmimizin ve çalışma arkadaşlarımızın özverili gayretlerinin olumlu sonuçlarını finansal neticelerimizde görmekten memnuniyet duyuyoruz. 2017 yılında, olumlu faaliyet ortamının destekleyici etkisi ile birlikte, son yıllarda üst üste yaptığımız yatırımlarımız sayesinde tüm iş kollarımızda başarılı sonuçlar elde ettik. Koç Holding 2017 yılında konsolide bazda toplam 99 milyar TL gelir elde ederken; 4,9 milyar TL ana ortaklık payı net dönem kârı gerçekleştirdi. 2017 yılında 7,3 milyar TL'lik yatırım yaparken, son 5 yıldaki toplam yatırımlarımız 34 milyar TL'yi aştı. Bu başarıda emeği geçen tüm çalışanlarımıza teşekkürlerimi sunuyorum.

Daha önce de altını çizdiğim gibi, Koç Topluluğu olarak geçmişten gelen mirasımız, etki gücümüz ve liderlik rolümüz bizlere eşsiz bir fırsat sunuyor. Odaklandığımız ve dokunduğumuz her alanda olumlu bir fark yaratma gücümüz var. Bu güç bize aynı zamanda sorumluluk da yüklüyor. Sadece işimize karşı değil; birbirimize, içinde yaşadığımız topluma ve dünyaya karşı da sorumlu hissediyoruz.

Bu felsefeyle, kurulduğu günden bu yana ülkemizin toplumsal kalkınmasına destek olmak amacıyla eğitim, sağlık ve kültür alanlarında çalışmalarını sürdüren Vehbi Koç Vakfı, bu alanlarda verdikleri değerli emeklerle öncü olan isimleri ödüllendirmeye devam ediyor. Bu yıl 17'si eğitim alanında verilen Vehbi Koç Ödülü hepimizin tanıdığı ve takdir ettiği çok değerli bir ismin oldu. Ülkemizde açık öğretim modelini geliştiren, Eskişehir Anadolu Üniversitesi rektörlüğü boyunca eğitim yöneticiliğiyle örnek olan, kurucularından olduğu Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı ile birçok gencin hayatına dokunan ve Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı olarak toplumun eğitimine katkı sağlayan Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen'i en içten duygularıyla tebrik ediyorum.

Ülkem için projemizin 2 yıldır ana teması olan 'toplumsal cinsiyet eşitliği' ne mutlu ki bugünlerde daha yüksek sesle konuşulan bir konu hâline geldi. Kadınların eğitim, çalışma hayatı ve siyasete eşit katılımlarının önündeki engelleri ortadan kaldırmak için el ele vermek gerekliliği tüm kesimler tarafından kabul görmeye başladı. Ocak ayında Dünya Ekonomik Forumu tarafından gerçekleştirilen Davos Zirvesi'nde de gündemin öncelikli konulardan biri olan, geçtiğimiz ay ise TÜSİAD'ın ismini Türk Sanayici ve İş İnsanları Derneği olarak değiştirmesi ile daha görünür hâle gelen toplumsal cinsiyet eşitliği hassasiyetinin daha da artmasını diliyor ve 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutluyorum.

Her zaman söylediğimiz gibi Koç Topluluğu olarak Dijital Dönüşüm stratejik önceliklerimiz arasında önemli bir yere sahip. En önemli sermayemiz olan çalışma arkadaşlarımızla birlikte, Koç Topluluğu'nda dijital çağa uygun bir kültürel dönüşümü gerçekleştirmek üzere çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bu hedefle dergimizde yer verdiğimiz "Koç'ta Dijital Dönüşüm Programı" yazı dizisinde bu ay, veriye dayalı karar verme ve dijital bankacılık konusunda başarılı bir örnek olan Yapı Kredi Bankası'nın gerçekleştirdiği çalışmaları sizlerle buluşturuyoruz.

Saygılarımla,

Levent Çakıroğlu

İmtiyaz Sahibi

Koç Holding A.Ş. Adına
Levent ÇAKIROĞLU
(Sahibi)

Genel Yayın Yönetmeni

Oya ÜNLÜ KIZIL

Sorumlu Yönetmen

Şeniz AKAN

Yayın Koordinatörü

Tuğçe Kutlu SERİNTÜRK

Yayın Kurulu

Mustafa Kemal ÇOLAK
M. Dumrul SABUNCUOĞLU
Sibel CİNGİ
Nihal KÖZ
Aynur ŞENOL ALTUN

Yayınlar Direktörü

M.Dumrul SABUNCUOĞLU

Direktör

Nihal KÖZ

Aynur ŞENOL ALTUN

Editörler

Hülya VATANSEVER
Pelin REZAKİ
Biray Anıl BİRER
Yasemin BALABAN
Arzu ERDOĞAN
Ayşegül KURŞUN KAPTAN

Tasarım

Lom Creative
lom.com.tr

Fotoğraf Editörü

Serdar ÖNGEN

Overteam Bilgi Teknolojileri
İletişim ve Reklamcılık Ltd. Şti.
Şahkulu Mahallesi
İstiklal Caddesi Hıdivyal Palas
No: 231 Kat: 4 Oda: 65-70
Beyoğlu, İstanbul
Tel:0212 252 74 25
overteam.com

Baskı ve Cilt (Matbaa)

İRM Dijital Matbaa A.Ş.
Şerifali Mahallesi
Şehit Sokak No:49
Ümraniye / İSTANBUL
0216 4667498

Yayın Türü

Yaygın Yerel Süreli

Yayın Süresi / Dili

Aylık / Türkçe

Bu dergideki yazı
ve görseller kaynak
belirtilerek kullanılabilir.

BU SAYIDA

→ 8 VİZYON

→ 17. Vehbi Koç Ödülü Prof. Dr.
Yılmaz Büyükerşen'in
→ "Vehbi Koç Ödülü'ne layık
olabilmek, bir bakıma vuslata
ermek gibi"

→ 4 NELER OLDU?

→ Koç Holding'in 2017 yılı
konsolide cirosu 99 milyar TL
→ Beko, FC Barcelona'nın
global ana sponsoru oldu
→Yapı Kredi'den Türkiye
ekonomisine 279 milyar TL
kaynak
→ "Yeşil Ofis" diplomasını alan
ilk otomotiv şirketi: Ford Otosan
→TürkTraktör 11 yıldır lider
→Aygaz, online satış dönemini
başlattı

→ 18

YAKIN PLAN

→ Hindistan ekonomisi nereye koşuyor?

→ 24

KOÇ'TA DİJİTAL DÖNÜŞÜM PROGRAMI

→ Yapı Kredi dijital dönüşümde sektöre öncülük ediyor

→ 26

YENİ DÜNYA

→ Roket teknolojisinde devrim
→ Dijital pazarlamada yeni dönem

→ 32

KOLLEKTİF

→ "Toplumsal cinsiyet eşitliğini iş birlikleriyle sağlayacağız"

→ 44

MOLA

→ Tarihin senaryodan çıkmadığı ada Malta

→ 36

MESLEK SIRRI

→ "Çalışanlarımızla aile olabilmek, bizi biz yapıyor"

→ 48

NELER OLACAK?

→ Ada ve Boş Ev sergileri
→ "ŞEHİRLERE ALIŞAMADI - Sabahattin Ali'nin Şehirleri" sergisi
→ "Oğuz Atay'ın Şarkıları" dinletisi
→ Sadberk Hanım Müzesi Kütahya Çini ve Seramik Koleksiyonu sergisi
→ Eğik sergisi

→ 38

YAŞAM

→ Sağlıklı gıdada yeni trend: Fermantasyon
→ Bitkileriniz için kompost
→ Stefan Zweig'i neden seviyoruz?

BİZDEN HABERLER'E
ULAŞMAK ŞİMDİ ÇOK DAHA KOLAY. İPAD
UYGULAMAMIZ İLE DERGİMİZ DİLEDİĞİNİZ
ANDA, DİLEDİĞİNİZ YERDE-

Koç Holding'in 2017 yılı konsolide cirosu 99 milyar TL

Koç Holding'in 2017 yılı finansal sonuçlarını değerlendiren Koç Holding CEO'su Levent Çakıroğlu, dünyada ve ülkemizde büyümenin tahminlerden daha yüksek gerçekleştiğini söyledi.

Koç Holding, 2017 yılında konsolide bazda toplam 99 milyar TL gelir elde ederken; 4,9 milyar TL ana ortaklık payı net dönem kârı gerçekleştirdi. Konuyla ilgili açıklama yapan Koç Holding CEO'su Levent Çakıroğlu, "Topluluk olarak uzun vadeli değer yaratma felsefemiz ve küresel vizyonumuz çerçevesinde kararlılıkla çalışmaya devam ediyoruz. Küresel varlığımızı genişletirken, rekabetçiliğimizi artırmak, teknoloji ve inovasyon kabiliyetlerimizi geliştirmek ve güçlü markalar yaratmak stratejimizin temel taşlarını oluşturuyor. Bu kapsamda çalışmalarımızı hız kesmeden sürdürmemizin finansal sonuçlarımıza da yansımalarını memnuniyetle görüyoruz" dedi.

"Dijital dönüşüme son derece önem veriyoruz"

Olumlu faaliyet ortamının destekleyici etkisi ile Koç Topluluğu'nun 2017 yılında da başarılı performansını sürdürdüğünü vurgulayan Levent Çakıroğlu "2017 yılında gerçekleştirdiğimiz yaklaşık 7,3 milyar TL'lik yatırım ile birlikte, son beş

Levent Çakıroğlu: "Yurt içinde büyümeye devam ettik; faaliyet gösterdiğimiz sektörlerde lider konumumuzu pekiştirdik."

yıldaki yatırımlarımız kombine bazda 34 milyar TL'yi aştı. Dijital dönüşüm, stratejik önceliklerimiz arasında önemli bir yer kaplıyor" dedi. Koç Topluluğu'nda dijital çağa uygun bir kültürel dönüşümü gerçekleştirmek üzere çalışmalara devam edildiğini vurgulayan Çakıroğlu "Özellikle Endüstri 4.0 uygulamalarının yanı sıra, veri analitiği, yapay zekâ, nesnelerin interneti gibi teknolojileri en etkin şekilde kullanmayı hedefliyoruz" dedi.

"Uluslararası pazarlarda büyümeye devam"

2017 yılında Koç Topluluğu'nun enerji sektöründeki konumunu,

şirketlerin başarılı sonuçları ve yeni yatırımlarla güçlendirdiğine dikkat çeken Çakıroğlu, "Tüpraş, tam kapasite kullanımıyla 28,9 milyon ton seviyesinde rekor üretim gerçekleştirdi. Aygaz'ın LPG satışı 2,1 milyon tonu aştı. Opet de aynı dönemde istasyon sayısını 1.560'a çıkartarak sektördeki ikincilik konumunu sürdürdü" dedi. Koç Topluluğu'nun Türkiye toplam otomotiv üretiminin %45'ini, ihracatının %43'ünü gerçekleştirdiğini belirten Çakıroğlu sözlerine şöyle devam etti: "Ford Otosan'ın ürettiği Courier modeli bu sene de Türkiye'nin en çok satılan hafif ticari aracı olurken 297 bine ulaşan ihracat adedi ile şirketimiz, Türkiye'nin ihracat lideri oldu. Tofaş ise, 384 bin adetlik üretim ile yeni bir rekor kırdı. Öte yandan, TürkTraktör, Türkiye'nin toplam traktör üretiminin %67'sini, ihracatın ise %87'sini gerçekleştirdi." Arçelik'in 2017 yılında yurt içi beyaz eşya sektöründe liderliğini pekiştirdiğini ve Beko'nun Avrupa'da en çok satan ikinci marka konumunu sürdürdüğünü aktaran Levent Çakıroğlu, dijital teknolojilerle donatılan ve interaktif müşteri deneyimi sağlayan yeni nesil satış mağazalarını hizmete sunduğunu hatırlattı. Çakıroğlu, aktif büyüklüğü 320 milyar TL'ye ulaşan Yapı Kredi'nin, 200 milyar TL kredi hacmi ile ülke ekonomisine katkı sağlamaya devam ettiğini de vurguladı.

KOÇ HOLDİNG 2017 YILINDA

4,9 milyar TL
ana ortaklık payı
net dönem kârı
elde etti.

7,3 milyar TL
yatırım
gerçekleştirdi.

99 milyar TL
konsolide bazda
toplam gelir elde
etti.

Camp Nou'daki imza töreninde Barcelona Başkanı Josep Maria Bartomeu ile bir araya gelen Ali Y. Koç: "Yeni dönemdeki ortaklığımızın, küresel başarılarımızı ve sağladığımız toplumsal katma değeri artıracığına inanıyoruz."

Beko, FC Barcelona'nın global ana sponsoru oldu

Beko, 2014 yılından bu yana sürdürdüğü FC Barcelona sponsorluğunu, 2018-2019 sezonundan itibaren üç sezon daha uzattığını duyurdu. Kapsamı genişleyen yeni anlaşmayla Beko, FC Barcelona'nın global üç ana sponsorundan biri oldu.

Beko, FC Barcelona (FCB) ile 2014 yılından bu yana süren sponsorluk anlaşmasını yeniledi. Beko, 2018-2019 sezonundan itibaren üç sezon sürecek sözleşmeyle FCB'nin global üç ana ortağından biri oluyor.

Yenilenen anlaşma kapsamında, Beko logosu FC Barcelona formasının sol omzunda yer almaya devam ederken, Beko dünya çapında 300 milyonu aşkın taraftarı bulunan FCB'nin resmi ev aletleri ve resmi antrenman ortağı da oldu.

Beko, FCB sponsorluğuna başladığı 2014-2015 sezonundan itibaren İspanya pazarında istikrarlı bir büyüme çizgisi yakaladı ve pazardaki ilk üç oyuncu arasında girdi. Sponsorluk, Avrupa solo beyaz eşya pazarında zirvede yer alan

Beko'nun global marka bilinirliğine özellikle Asya-Pasifik, Ortadoğu, Afrika ve Doğu Avrupa ülkelerinde olumlu katkı sağladı.

Camp Nou'da düzenlenen imza töreninde konuşan Koç Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili Ali Y. Koç, "Geride bıraktığımız dört yılda son derece verimli bir işbirliğine imza attık. FC Barcelona sportif başarısını istikrarlı bir şekilde artırırken, Beko da global marka pozisyonunu dünya çapında güçlendirdi. Her iki marka da sporun birleştirici ve iyileştirici gücüne yürekten inanarak, sporun temsil ettiği değerleri attıkları her adıma taşıyor. Yeni dönemdeki ortaklığımızın, küresel başarılarımızı ve sağladığımız toplumsal katma

değeri artıracığına inanıyoruz" şeklinde konuştu.

FC Barcelona Başkanı Josep Maria Bartomeu ise; "Bugün lider küresel bir marka olan Beko ile stratejik bir ortaklığa imza atmanın mutluluğunu yaşıyoruz. 2014'ten bu yana samimiyet ve güven üzerine kurulu bir iş birliği geliştirdik. Kulübümüzün bu dönemde kaydettiği sportif başarılar ve küresel etkileşimde Beko'nun da önemli rolü var" dedi.

Beko ve FCB'nin kısa süre önce duyurduğu küresel sosyal girişimi 'Şampiyonlar Gibi Beslen' (Eat Like a Pro) projesi de yeni sponsorluk döneminin temel odaklardan biri olacak. 'Şampiyonlar Gibi Beslen' girişimi, çocukların hayran oldukları sporcuları örnek alarak sağlıklı beslenmelerini ve sporu hayatlarının bir parçası haline getirmeyi amaçlıyor. Barselona'daki basın toplantısında, dünyada hızla artan çocukluk dönemi obezitesine karşı farkındalık yaratmayı hedefleyen girişimin global kampanya yüzünün FCB'nin yıldız oyuncusu Gerard Piqué olacağı duyuruldu.

Yapı Kredi'den Türkiye ekonomisine 279 milyar TL kaynak

Yapı Kredi, 2017 yılında nakdi ve gayri nakdi krediler ile ülke ekonomisine yaklaşık 279 milyar TL kaynak sundu.

Yapı Kredi'nin 2017 yılının tamamında sendikasyon, seküritizasyon ve eurobond ihracı kanalı ile 5 milyar dolarlık kaynağı Türkiye ekonomisine kazandırdığını belirten

Yapı Kredi CEO'su Gökhan Erün, Türkiye'nin dijital bankası olarak hizmetlerini çeşitlendirmeye devam ettiklerini de vurguladı. Yapı Kredi'nin, finansal hizmetler grubu olarak farklı alanlarda 2017 yılının tamamında başarılı performansını da sürdürdüğünü belirten Erün, "Yapı Kredi, World ile kredi kartı pazarındaki liderliğini sürdürüyor. Worldcard, 2017 yılında kredi kartı alacak bakiyesindeki yüzde 21,6'lık pazar payı ile sektörde yine lider. Sektörünün KGF kapsamında KOBİ'lere destek veren ilk firması olan Yapı Kredi Leasing ile dünyanın önde gelen faktoring şirketleri arasında yer alan Yapı Kredi Faktoring'in alanlarındaki liderlikleri de açık ara devam ediyor. Önümüzdeki dönemlerde lider olduğumuz alanların artacağını hep birlikte izleyeceğiz" dedi.

Gökhan Erün: "Türkiye'nin dijital bankası olarak bankacılığın dijital dönüşümünde öncü rolümüzü sürdüreceğiz."

"Yeşil Ofis" diplomasını alan ilk otomotiv şirketi: Ford Otosan

Ford Otosan, çevresel sürdürülebilirliğe verdiği önem ve doğa üzerindeki etkilerini azaltmak hedefi doğrultusunda katıldığı WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) Yeşil Ofis Programı kapsamında "Yeşil Ofis" diplomasına layık görülen ilk otomotiv şirketi oldu.

Ford Otosan, doğal kaynaklar üzerindeki çevresel etkilerini azaltma hedefiyle İstanbul Sancaktepe lokasyonunda yer alan Ar-Ge Merkezi ve Pazarlama, Satış ve Satış Sonrası Ofisleri ile WWF-Türkiye'nin Yeşil Ofis Programı'na katılarak, enerji tasarrufu, doğal kaynakların bilinçli kullanımı, çalışanların yaşam tarzının değişmesi konularında farkındalık yaratmayı amaçlayan çalışmaları ile "Yeşil Ofis" diplomasının sahibi oldu. Ford Otosan Genel Müdürü Haydar Yenigün'e, Yeşil Ofis Diploması'nı WWF-Türkiye Genel Müdürü Aslı

Durukan Pasinli takdim etti. "Tüm paydaşlarımız için değer üretme hedefimize ulaşma yolunda en önemli güçlerimizden bir tanesi de çevresel sürdürülebilirliğe verdiğimiz önem

ve bu alanda attığımız öncü adımlar" diyen Ford Otosan Genel Müdürü Haydar Yenigün sözlerini şöyle sürdürdü: "Ürünlerimiz ve üretim süreçlerimizde en yüksek verimliliğe ulaşarak doğal kaynaklar üzerindeki çevresel etkimizi azaltırken, diğer yandan hem toplumun hem de şirketimizin sürdürülebilir kalkınma vizyonu ile geleceğe taşınmasını temel sorumluluklarımızdan biri olarak kabul ediyoruz. Çünkü merkezinde sürdürülebilirliğin bulunduğu iş modeli, tüm dünyada yaşam kalitesinin artırılması için temel bir rol oynuyor. Bu doğrultuda WWF-Türkiye'nin 'Yeşil Ofis' programına katılma kararı aldık. Çalışanlarımızın duyarlılığı ve destekleri sayesinde Yeşil Ofis Programı'na tek lokasyonda en fazla ofis çalışanıyla katılan şirket olduk. Türkiye otomotiv sektöründe bu diplomayı almaya hak kazanan ilk şirket olmaktan dolayı gurur duyuyoruz."

TürkTraktör 11 yıldır lider

2017'yi başarılı sonuçlarla kapatan TürkTraktör, traktör üretimi ve satış adetlerinde yeni rekorlara imza attı.

TürkTraktör, 2017 yılına ait finansal sonuçlarını açıkladı. Ankara ve Erenler'de bulunan fabrikalarında 2017'de toplam 48 bin 302 adet traktör ve 38 bin 620 adet motoru üretim bantlarından indiren TürkTraktör, gerçekleştirdiği bu üretimlerle, traktör üretimini %5, motor üretimini ise %4 oranında artırdı. 2017'de bu üretim adetleriyle yeni bir rekor gerçekleştirdi. Yurt içi satışlarını %12'lik bir artışla tarihinin en yüksek adedi olan 37 bin 590'a taşıyan şirketin yurt dışı satışları ise 2017 yılında 12 bin 023 adet olarak gerçekleşti. Bu adetlerle TürkTraktör 2017'yi yeni bir rekor sonuç olan 49 bin 613 adetlik toplam satış ile kapattı. TürkTraktör bu sayede pazardaki payını da artırarak %49,3'e çıkardı.

Konuşmasında tarımda verimlilik artışına da dikkat çeken Marco Votta, tarımda dijital dönüşümün desteklenmesinin kaçınılmaz olduğunu söyledi.

2017 senesini 4 milyar 215 milyon TL toplam ciro ile kapatan TürkTraktör'ün brüt kârı ise 731 milyon TL oldu. Şirketin 2017 yılında elde ettiği sonuçlarla birlikte net kârı ise 321 milyon TL olarak kaydedildi. TürkTraktör'ün bu yıl için temettü teklifi 300 milyon TL olarak açıklandı. Böylece şirket 2017 yılı kârının %94'ünü mart ayında pay sahiplerine kâr payı olarak dağıtmayı planlıyor. TürkTraktör Genel Müdürü Marco Votta yaptığı açıklamada, Türkiye'nin

toplam traktör üretiminin %67'sinin TürkTraktör fabrikalarında gerçekleştirildiğinin altını çizirken her 4 traktörden birini ise yurt dışı pazarı için üretildiğini belirtti. "Türkiye'nin toplam traktör ihracatının %87'sini tek başımıza gerçekleştirdik" sözlerini kullanan Votta, "Sektörde bugüne kadar elde ettiğimiz başarılarımızın ardında daima tarımı ve çiftçimizi geliştirmek üzere farklı birçok alanda yaptığımız yatırım ve çalışmalarımız yatıyor" dedi.

Aygaz, online satış dönemini başlattı

Aygaz Online Satış Sistemi ile tüketiciler, www.aygaz.com.tr sayfasından Aygaz ürünlerini kolayca sipariş edebilecek.

Aygaz, yenilikçi uygulamalarıyla tüketicilerin hayatlarını kolaylaştırmaya devam ediyor.

Hayata geçirilen "Aygaz Online Satış Sistemi" uygulaması ile müşterilere tek tuşla sipariş kolaylığı sunulurken, uygulama kredi kartı ile online satış kapsamında sektörde ilk olma özelliği taşıyor.

Aygaz Online Satış Sistemi'nde, www.aygaz.com.tr sayfası üzerinden online hizmet verilirken bilgisayar veya mobil cihazlar vasıtasıyla yapılan alışverişlerde kredi kartı ile ödeme imkânı da sunuluyor.

Dünyada son yıllarda hızla artan e-ticaret hacmine dikkat çeken Aygaz Pazarlama Direktörü Ercüment Polat,

Aygaz'ın her konuda olduğu gibi e-ticaret alanında da yaptığı bu önemli yatırımla sektörde öncü rolüne devam ettiğini söyledi. Tüketicilerin hayatını

kolaylaştırmanın Aygaz'ın en temel amaçlarından biri olduğunu belirten Polat, "Bilgi birikimimiz ve teknolojik anlamda güçlü altyapımız sayesinde, müşterilerimize yeni bir sipariş kanalı oluşturmaktan dolayı mutluluk duyuyoruz" dedi.

17. Vehbi Koç Ödülü PROF. DR. YILMAZ BÜYÜKERŞEN'in

17 YILDIR EĞİTİM, SAĞLIK VE KÜLTÜR ALANLARINDAN BİRİNDE VERİLEN VEHİBİ KOÇ ÖDÜLÜ'NÜN BU YILKI SAHİBİ, EĞİTİM ALANINDA GERÇEKLEŞTİRDİĞİ ÖZVERİLİ ÇALIŞMALARLA PROF. DR. YILMAZ BÜYÜKERŞEN OLDU. BÜYÜKERŞEN, AÇIK ÖĞRETİM FAKÜLTESİNİ KURULUŞUNUN YANI SIRA ESKİŞEHİR ANADOLU ÜNİVERSİTESİ'NDE GERÇEKLEŞTİRDİĞİ ÇALIŞMALARLA FARKLI YAŞ GRUPLARINDAN PEK ÇOK KİŞİNİN EĞİTİM İMKANLARINDAN FAYDALANMASINI SAĞLADI. AYRICA TÜRKİYE EĞİTİM GÖNÜLLÜLERİ VAKFI VE ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI OLARAK TOPLUMUN EĞİTİMİNE DE BÜYÜK KATKILAR YAPTI. TÜM BU BAŞARILARIYLA ÖDÜLE LAYIK GÖRÜLEN BÜYÜKERŞEN'E ÖDÜLÜNÜ KOÇ HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER M. KOÇ TAKDİM ETTİ.

Merhum Vehbi Koç'un vasiyeti olarak ilk kez 2002 yılında verilen Vehbi Koç Ödülü, her yıl eğitim, sağlık ve kültür alanlarından birinde, ülkemize değer katan kişi ve kurumlara takdim edilmeye devam ediyor. Ödüle layık görülen isim, söz konusu alanın önde gelen isimlerinden oluşan seçici kurul tarafından belirlenen 3 aday arasından ve Vehbi Koç Vakfı Yönetim Kurulu'nca seçiliyor. Bu yıl eğitim alanında verilen ödülün seçici kurulunda kurul başkanı olarak Prof. Dr. İpek Gürkaynak, Kurul Üyeleri olarak Prof. Dr. Sami Gülgöz, Prof. Dr. Murat Günel, Prof. Dr. Mine Göğüş Tan ve Batuhan Aydagül yer aldı. Seçici Kurul ve Vehbi Koç Vakfı Yönetim Kurulu'nun seçimiyle 2018 Vehbi Koç Ödülü'nün sahibi Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen oldu.

BU YILKİ ÖDÜL EĞİTİM ALANINDA

22 Şubat akşamı gerçekleştirilen ödül töreninde açılış konuşmasını Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ömer M. Koç yaptı. "Eğitim Vehbi Koç Vakfı için her zaman 'eşitler arasında birinci' faaliyet alanı oldu" diyerek sözlerine başlayan Ömer M. Koç, şunları söyledi: "Mustafa Kemal Atatürk'ün 'Eğitimdir ki bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk hâlinde yaşatır; ya da esaret ve sefaletle terk eder' ve 'En büyük savaş cahilliğe karşı yapılan savaştır' vecîzelerinden hareketle Cumhuriyetin kurucuları da eğitime fevkalâde bir önem atfettiler. Batı ve Doğu arasındaki karanlık uçurumun en önemli sebebin 'cehâlet' olduğunu bizzat müşahade eden ve o uçuruma düşmemizi engelleyen büyük Atatürk ve arkadaşları yokluk içinde dahi eğitim yatırımlarına öncelik verdi. Eğitimciler bu ülkede hiçbir zaman Cumhuriyetin ilk yıllarındaki kadar el üstünde tutulmadı; öğrenmek ve öğretmek hiç o zamanki kadar kıymetli olmadı..."

Büyük Önder Atatürk'ün Cumhuriyet'in yetiştirmek istediği nesilleri "Ben inkılap ruhunu ondan aldım" dediği Tevfik Fikret'in "Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür" sözleri ile tarif ettiğini hatırlatan Ömer M. Koç, konuklara şu soruyu sordu: "Aradan neredeyse yüz yıl geçti; gençlerimizin fikri, vicdanı, irfanı hür mü? Bırakın gençlerimizi, bizlerin, yetişkin ve 'yetişmişlerin' fikri, vicdanı, irfanı hür mü?"

Ömer M. Koç, bu sorusunun devamında Vehbi Koç Vakfı'nın hem Koç Üniversitesi ve Koç Lisesi'nde hem de 'Onyedinci Okul', 'Meslek Lisesi Memleket Meselesi', 'Öğretmen Ağı', 'Eğitim Reformu Girişimi' gibi diğer paydaşlarla birlikte yürütülen eğitim projelerinde 'hür nesiller' yetiştirmek için gayret sarfettiğini belirtti. Ayrıca yetenekli ancak imkânları mahdud öğrencilere burs vererek ellerinden tutulduğunu dile getirdi.

Ödül töreninde konuklara takdim edilen Vehbi Koç Vakfı faaliyet raporunda da işte böyle, pırıl pırıl üç gencin ilham veren hikâyesinin yer aldığına değinen ve bu hikâyelerin mutlaka okunmasını tavsiye eden Ömer M. Koç şunları söyledi: "Koç Lisesi'nin ardından Koç Üniversitesi'nde de burslu okuyan ve kendini yetiştiren öğretmenlerine duyduğu saygı ve hayranlık neticesinde öğretmenlik mesleğini seçen Başak'ın hikâyesi şahsen beni fevkalâde etkiledi ve uygulandırdı! Tıp fakültemizin ilk mezunlarından İpek'in Amerika'da devam eden eğitim serüvenini ve kendisini daha da geliştirip ülkesine dönme yönündeki kararlılığını; Tarih bölümü mezunumuz Kerem'in henüz Oxford'da doktorasına devam ederken bile hepimizi gururlandıran akademik başarılarını da okuyun. Başak, İpek ve Kerem hayatlarına dokunduğumuz on binlerce gençten sadece üçü. Keşke daha fazlasını yapabilirsek. Keşke on binlerle yetinmesek, yüz binlere, milyonlara ulaşabilirsek..."

Sözlerinin sonunda Vehbi Koç Ödülü'nü alacak değerli akademisyeni açıklayan Ömer M. Koç, ödül takdimini şu sözlerle yaptı: "Vehbi Koç Ödülü'nü alacak değerli akademisyen de meslek yaşamı boyunca ülkemizi eğitim yoluyla ileriye taşımak için gayret sarf etmiş ve geliştirdiği modelle milyonlarca insanın hayatına dokunmayı başarmış bir eğitimci. Hepinizin yakından tanıdığı bu değerli bilim insanının ülkemiz için yaptıklarına yeterince teşekkür etmek hakikaten imkânsız. 17. Vehbi Koç Ödülü'nün sahibini hep birlikte alkışlayalım: Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen."

Koç Holding
Yönetim Kurulu
Başkanı Ömer
M. Koç'un törende
yaptığı konuşmayı
izleyebilirsiniz.

PROF. DR. YILMAZ BÜYÜKERŞEN: “KENDİMİ ATATÜRK'E, İLKELERİNE, CUMHURİYETE VE BU TOPLUMA BORÇLU HİSSEDİYORUM”

Hayatını anlatan kısa filmin ardından ödülünü almak üzere sahneye gelen Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen, 17. Vehbi Koç Ödülü'nü, Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ömer M. Koç'un elinden aldı.

Her gününü “yeni bir maceranın başlangıcı” olarak tanımlayan Prof. Dr. Büyükerşen, filmde yer alan röportajında, “Kendimi Atatürk'e, ilkelerine, cumhuriyete ve bu topluma borçlu hissediyorum. Hem de öyle bir borç ki ömür boyu bitmiyor... Tüm bu uğraşlara karşılık en büyük servetimi, en büyük kazancımı yetiştirdiğim öğrencilerim. Kendimi çok mutlu ve bahtiyar hissediyorum” dedi. 50 yıl boyunca aralıksız olarak Türk halkının eğitim sorunlarına çözüm bulmakla ve bu konularda hizmet etmekle, ömrünün büyük bir kısmını harcadığını belirten Büyükerşen “Helal olsun!” dedi.

Eğitim alanında katkı sağladığı 50 yılın 18'inde belediye başkanlığı görevini yürüttüğünü hatırlatan Büyükerşen şunları söyledi: “Belediye başkanlığımda da hep eğitim meseleleriyle uğraştım. Çünkü ben şehirleri hep bir okul olarak gördüm. Şehir okuldur, 7'den 70'e, hatta beşikten mezara kadar insanları eğitir. Doğruyu, güzeli, yenilikleri öğretir. Dolayısıyla da belediye başkanları da bu işin hizmetkârıdır.”

Vehbi Koç'la tanışma hikâyesini de konuklarla paylaşan Yılmaz Büyükerşen konuşmasına şu sözlerle devam etti: 1958 yılında Eskişehir'de kurulan Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi (EİTİA) uzunca süre gecekondu olarak kiralık binalarda, İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun yatakhanelerinde eğitim verdi. Ben de orada yetişenlerdenim. Daha sonra akademimizin kurucusu, benim de büyük hocam Prof. Dr. Orhan Oğuz'un girişimiyle, hükümetten alınan yardımla, bir kum tepesi üzerine iki katlı, köy okullarına benzer bir okul yapıldı. Tek başına eğitim vermenin, hele bir yüksek öğretim kurumu olarak eğitim vermenin sıkıntılarını bilirsiniz. Orhan Oğuz hocamız bakanlıklardan, hükümetten herhangi bir destek de alamıyordu. Bunun üzerine Vehbi Bey'den kendisine yardımcı olmasını rica etti. Vehbi Bey ise 1965 yılında oraya Vehbi Koç Kütüphanesi ve Araştırma Merkezi'ni kurdu. O bina bizim kampüsümüzün de başlangıcı oldu.”

Açık öğretim fakültesinin kuruluş hikâyesini de şu sözlerle aktardı: “Anadolu Üniversitesi'ne kurucu rektörü olduğum sıralarda kafamı kurcalayan şeyler vardı. 1970'lerin sonunda yüksek öğretimde eşitsizlik söz konusuydu. Anadolu'nun her köşesinde binlerce insan birikmişti. Avrupa'da gençlerin daha iyi eğitim için üniversiteleri işgal ettikleri bir dönemdi. Bunu engellemenin yollarını düşünüyordum. Sınıflar

yoktu, kütüphaneler yetersizdi. Kitle iletişim araçlarından yararlanarak Türkiye'nin en ücra mecralarına kadar üniversite eğitimini götürecek bir modeli savunuyordum.” Tüm çabalara rağmen ancak 12 Eylül'den sonra, YÖK yasasına dahil edilmesiyle Açık öğretim fakültesinin kurulduğunu hatırlatan Büyükerşen bu sistemin önce Kıbrıs'ta, ardından da Avrupa'da yayıldığını söyledi. Büyükerşen bugün 81 ilde bulunan bürolar ve akademik kadroya dikkat çekti. Sözlerini şöyle sürdürdü: “Dünyanın dört bir tarafından öğrenci kabul eden bir üniversite oldu. 1 milyon 400 bin öğrenciye ulaştı. Sistemin başarısı karşısında hükümetler açık liseleri, açık ortaokulları kurmaya başladı.” Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın kuruluşu da Büyükerşen'in değindiği diğer bir konuydu. Vakfın açılış hikâyesini konuklara aktaran Büyükerşen, Suna Kıraç ile birlikte Türkiye'nin dört bir tarafına yapılan gezileri ve verilen hizmetleri anlattı.

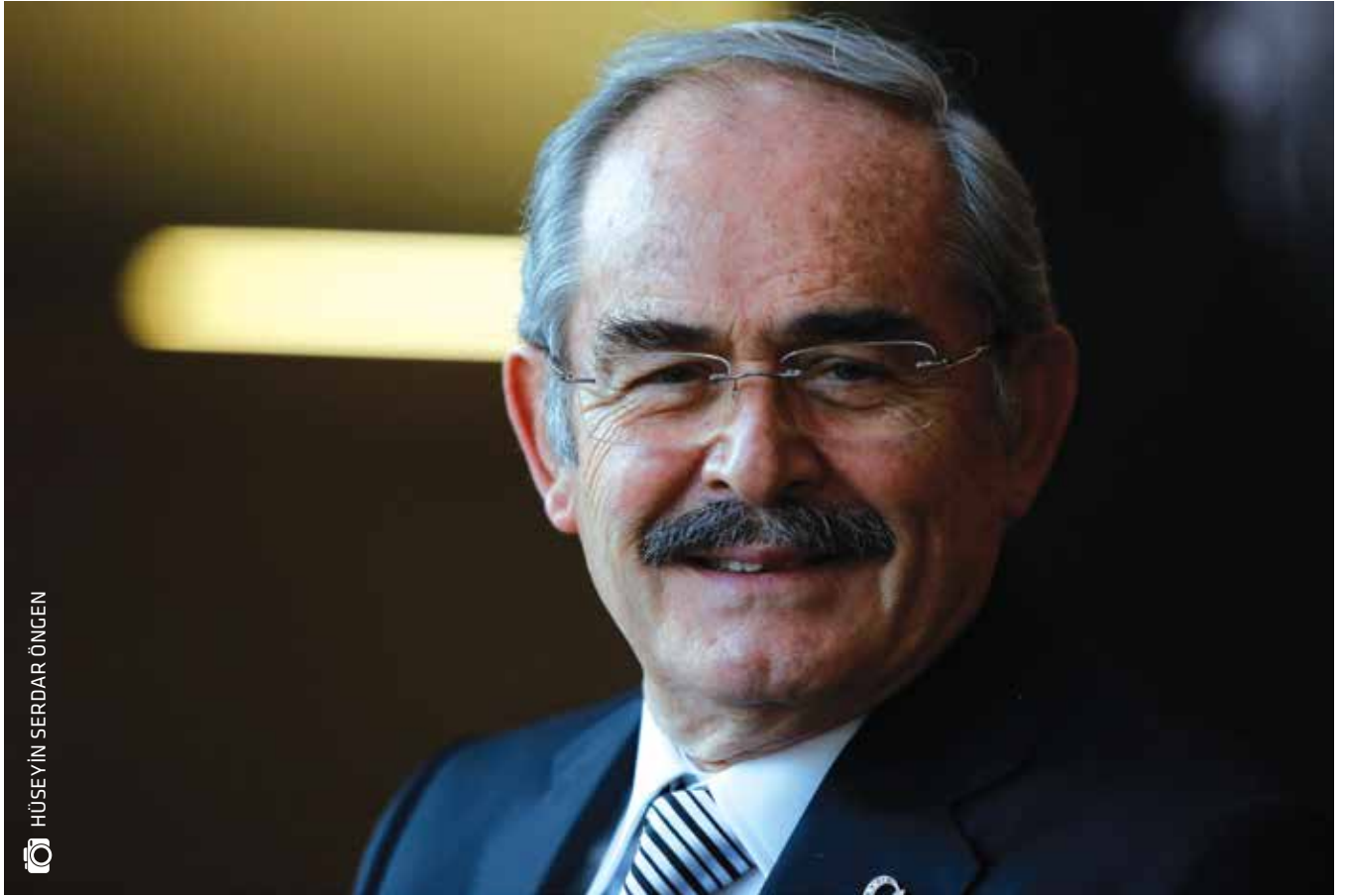
Eskişehir'in gelişimine de değinen Yılmaz Büyükerşen şehrin 65 kişilik filarmoni orkestrasının yanı sıra, toplam 7 tiyatrosu ve sergi alanları olduğunu söyledi. Ayrıca geçmişte okuldan alınan, meslek sahibi olmayan genç kızlar için meslek kursları açıldığını, kooperatifler kurarak emeklerinin gelire dönüştüğünü dile getiren Büyükerşen, internet üzerinden satış yapıldığını söyledi.

Konuşmasının sonunda Koç Ailesi'ne ve seçici kurula teşekkürlerini sunan Büyükerşen sözlerini şöyle noktaladı: “Bugüne kadar aldığım ödüller ve aferinler o kadar çok ki... Ancak bu heykelcik benim hayatımın en büyük aferini. ‘Ülkem varsa ben de varım’ diyen, ‘Gençliğin yetişmesine hizmet bir insanlık ve vatan borcudur’ diyen Vehbi Bey'in o gülen yüzünü, bu heykelcikle önce çocuklarıma, sonra da torunlarıma bırakacağım için çok mutluyum.” ■

Koç Holding Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ali Y. Koç, Seyhan Büyükerşen, Vehbi Koç Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Semahat Arsel ve Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen

PROF. DR. YILMAZ BÜYÜKERŞEN:
“VEHBİ KOÇ ÖDÜLÜ’NE
LAYIK OLABİLMEK,
BİR BAKIMA
VUSLATA ERMEK GİBİ”

HÜSEYİN SERDAR ÖNGEN

EĞİTİM ALANINDA VERİLEN 17. VEHBİ KOÇ ÖDÜLÜ’NÜN SAHİBİ OLAN PROF. DR. YILMAZ BÜYÜKERŞEN ÇOK YÖNLÜ KİŞİLİĞİ İLE FARKLI ALANLARDA, DAİMA BAŞARILARIYLA KARŞIMIZA ÇIKTI BUGÜNE KADAR. BU BAŞARILARI KARŞILIKSIZ KALMADI, 81 YILLIK YAŞAMINDA BİRÇOK ÖDÜLE DE LAYIK GÖRÜLDÜ. ANCAK BÜYÜKERŞEN, VEHBİ KOÇ ÖDÜLÜ’NÜN KENDİSİ İÇİN ÇOK AYRI BİR ANLAMA SAHİP OLDUĞUNUN ALTINI ŞU SÖZLERLE ÇİZİYOR: “17. VEHBİ KOÇ ÖDÜLÜ’NE LAYIK OLABİLMEK, BENİM İÇİN, BİR EĞİTİM SEVDALISI İÇİN, BİR BAKIMA VUSLATA ERMEK GİBİ.”

Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen, hayatı boyunca 'eğitim' alanında çok önemli çalışmalar gerçekleştirdi. Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ndeki (EİTİA) başkanlığının yanı sıra Anadolu Üniversitesi'nin kurucu rektörü olarak, neredeyse 20 yıla yakın aralıksız ve özverili bir şekilde çalıştı. Bu süreçte Türk eğitim sisteminde devrim olarak kabul edilen "Açık öğretim" in kurulmasını ve uygulanmasını sağladı. Ayrıca Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın kuruluşunda rol aldı. Ardından da Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı olarak, doğup büyüdüğü şehrin yeni bir kimlik kazanmasını sağladı. Kısacası Prof. Dr. Büyükerşen, gelecek nesillere de olumlu etki edecek başarılı örnekleri hayata geçirdi. Gelin şimdi, tüm bu çalışmalarıyla 17. Vehbi Koç Ödülü'nü alan Büyükerşen'i bugüne taşıyan yolculuğunu ve dünyaca kabul gören yenilikçi adımlarını bir de kendisinden dinleyelim.

Hayatınız boyunca gerçekleştirdiğiniz tüm çalışmalarla özellikle eğitim sisteminde kalıcı izler bıraktınız. Bu başarıma azmi ve motivasyonun kaynağı neydi? Yola çıkarken nasıl hedefleriniz vardı?

Benim çocukluğum İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki yokluk ve sıkıntı yıllarına rastlar. Oyuncaklarımızı bile kendimiz yapmak zorundaydık. Okul yıllarımızda, Cumhuriyetimizin o dönemlerde yetiştirilmiş idealist, Atatürkçü, devrimci öğretmenleri tarafından eğitiliyorduk. 1950'ye kadar cumartesi günleri, öğretmenlerimiz bizi Halkevleri'ndeki etkinliklere götürürlerdi. Pazar günleri de, hafta sonu şehre gelen, Çifteler Köy Enstitüsü öğrencilerinin akşamüstü bizim evin yakınındaki "İrtibat Bürosu" önünde toplanarak, dönüş otobüsünü beklerken, mandolin ve akordeonları ile verdikleri konserleri dinler, küçük gruplar halinde halk dansları oyunlarını izler, onlara özenirdik.

1950-1958 yılları arası, ortaokul ve lise öğrenciliğimiz sırasında da çok şanslıydık. Çok iyi öğretmenlerimiz vardı. Bize yalnız derslik ve laboratuvarlarda ders vermekle yetinmez, okullar arası münazara, şiir, edebiyat yarışmalarına hazırlar, resim, heykel, tiyatro, spor, izcilik kulüpleriyle okul dışı saatler ve hafta sonlarında da bizleri meşgul eder, sosyal ve kültürel donanımımızı zenginleştirmeye, becerilerimizi geliştirmeye çalışırlardı. Her konuda sorgulamayı öğretirlerdi, çok çalışmamızı, dürüst olmamızı telkin ederlerdi. Ülkümüz ulusça

yükselmek ileri gitmekti, diğer ülkelerden üstün olmaktı...

1999 yılına kadar eğitim alanında, bu yıldan itibaren de şehircilik-belediyeçilik alanında Eskişehir'de bir atılımın yaşanmasını sağladınız. Siz aslında sadece bir şehri değil, o şehirde yaşayanların hayatlarını da değiştirdiniz. Eskişehir'deki başarı hikâyesinin perde arkasından biraz bahseder misiniz?

1958 yılında Eskişehir'de bir mühür ve bir müdürle kurulan ve bir yıl sonra da çıkarılan bir kanunla özerk "İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi"ne dönüşen yükseköğretim kurumunun kurucu başkanı hocam Prof. Orhan Oğuz kendi alanında makbul olan pek çok öğretim üyesini bizlere ders vermeleri için kente getirmişti. Benim akademi başkanı olduğum dönemlerde ise başka şehirlerden öğretim üyesi getirmek zorlaşmıştı. Türkiye'nin öğretim üyesinde kıtlık vardı. Bunun yanı sıra Eskişehir, İstanbul, Ankara ve İzmir'deki üniversite camiasının gözünde irice bir kasabaydı. Elbette üniversite eğitimi sadece derslerden ibaret değildi. Öğrencilerin layığıyla yetişmesi için belli bir kültür, sanat ve sosyal iklime ihtiyacı vardı. Diğer deyişle, gerçek bir üniversite atmosferi için "şehir" denecek bir ortam gerekiyordu. Bu, öğretim üyelerinin, asistanların Eskişehir'e gelmesi, hatta yerleşmesi için de gerekiyordu. Oysa Eskişehir gerek tarihte, gerek Cumhuriyetin ilk yıllarında hep önemli bir merkez olmuştur. 1923'ten sonra tarımsal üretimin yanı sıra, endüstrinin ilk önemli fabrikaları burada kurulmuş, Osmanlı'nın kaybettiği topraklardan gelen hünerleri ve üretici vasıflarıyla, kültürleriyle, göçmenlerin buluştuğu bir yer olmuştur. Ancak, 1950'ler ve 1960'lı yıllarda sanayi üstünlüğünü Bursa'ya kaptırırken, 1958 yılında açılan EİTİA şehrin karamsar havasında bir teselli kaynağı oluşturur. Akademi nedeniyle Eskişehir'e öğretime gelmeye başlayan gençleri kentte tutabilmek için onların mutlu olabileceği bütün olanaklara sahip, cazip bir kampüs kurulmaya başlandı. Gençlerin, ilgilerine göre, çeşitli öğrenci kulüpleri kuruldu. Bunun yanı sıra, başkan Orhan Oğuz hocamız 27 Mayıs 1960'taki ara rejimin hatasıyla İstanbul Üniversitesi'nden atılan 147 ünlü profesör ve doçenti, akademiler kanununun üniversiteler kanunundan farklı olmasından yararlanarak Eskişehir İTİA kadrosuna aldı. Aralarında ordinaryüs profesörlerin de olduğu o öğretim üyeleri bizleri yetiştirmeye başladı. Bu zengin kadroya Ankara Üniversitesi'nden de değerli hocalar katıldı. 147'lerin affı suretiyle

o tarihi hatanın giderilişinden sonra da bu kırıgın hocaların bir kısmı geri dönmeyerek bizden emekli oldular. Daha sonra, benim akademi başkanlığım sırasında, Ankara'da Devlet Planlama Teşkilatı'ndan (DPT) görevine son verilen uzmanları da akademiye kazandırdık. Keza, 12 Eylül döneminde de bazı rektörler ve 1482 sayılı kanunla sıkı yönetimce üniversiteden atılan öğretim üyelerini de, rektör olarak ben, Anadolu Üniversitesi kadrolarına kattım. Anadolu Üniversitesi olarak Eskişehir Sıkı Yönetim Komutanı'nın görevden almak istediği, bizde yetişmiş öğretim üyelerine de, komutanı ikna ederek, sahip çıkmayı başarabildik.

Aralıksız 12,5 yıl süren Anadolu Üniversitesi kurucu rektörlüğüm sırasında Eskişehir'de örgün öğretim yapan yeni yeni fakülteler, yüksekokullar, enstitüler ve araştırma merkezleri kurarken, bunların hepsine bedel olan ve bugün yurt içi ve yurt dışından 1 milyon 800 bin öğrenciye ulaşan Açık öğretim sistemiyle, İngilizler'in dünyadaki 10 Mega Üniversite'nin ikincisi olarak kabul ettikleri Anadolu Üniversitesi'ni, projeleri ve gelişim hızı nedeniyle "Efsane" olarak niteleyenler de oldu.

Dünyada havaalanı ve uçak filoları olan, bütün eğitim-öğretim birimleri, örneğine dünyada az rastlanır donanımlara sahip bulunan Anadolu

Üniversitesi kurucu rektörlüğüm süresince, dostlarım beni hep bir yarış atı üstündeki jokeye benzetirlerdi. Bu durum, eğitim ve öğretim hizmetimin aralıksız 12,5 yılında üniversiteyi olağanüstü hızla büyüttüğümün farkına varıp, kendimi artık bir jokeyden çok, bir fil sürücüsü gibi hissetmeye başlayıncaya kadar sürdü. Danıştay'da o tarihteki YÖK Başkanı'nın arzusuna uygun, Anayasa'ya ve hukuka aykırı, zorlama bir kararla rektörlüğüme son verilmeden az önce, Açık öğretim'de yeni bölümler ihdası ile daha geniş kitlelere, yüksek öğrenimde imkân ve fırsat eşitliği sağlamak amacıyla bir gecede Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile içimizden yeni bir üniversiteyi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'ni çıkardık.

Eskişehir örneğinden yola çıkarsak, yerel yönetimlerin nasıl bir vizyonla hizmet vermesi gerektiğini düşünüyorsunuz? Dünyayı gezmiş ve birçok örneği yerinde görmüş bir belediye başkanı olarak yerel yönetimlerin birer dünya kenti yaratması nasıl mümkün olabilir?

Üniversitelerin bilinen görevleri dışında bulundukları kentler ve çevresinin sorunları ile de ilgilenmeleri gerekir. Yerel yönetim ve yöneticilerine yol gösterici, hatta onlara projeler hazırlayıp

"Bugün Eskişehir'i, imkânlar ölçüsünde, dünya kenti yapan araştırma ve tartışmalarla ortaya konan çalışmalardır."

**“MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI YÖNETİMİ,
OKUL YÖNETİCİLERİNDEN BAKANLIK
MÜSTEŞARINA KADAR LİYAKATE DAYALI
DEĞİŞMEZ BİR HİYERARŞİK SİSTEME
OTURTULMALI, TERFİ VE TAYİNLERDE
DE SİYASİ TERCİHLER YERİNE,
EĞİTİMDE BİLGİ, BECERİ, YETENEK VE
BAŞARININ ESAS OLDUĞU BİR MODEL
YARATILMALIDIR.”**

gerçekleştirmelerinde yardımcı olmaları, akademik kadrolarına, kentin gelişip çağdaşlaşması için, bilimsel araştırmalar yaptırmaları gerekir. Benim zamanımda bu tür çalışmalar için “Akademi Çevre Enstitüsü”nü kurmuştuk. Bu enstitü daha 1980’li yıllarda “Eskişehir 2000’li yıllarda nasıl bir kent olmalı?” konusunda araştırmalar yapıyordu. Ayrıca belediye başkanı seçildikten sonra Türkiye’de ilk kez, belediye olarak, şehirdeki her kesim ve kuruluşun katılımı ile “ortak akıl” ya da “araştırma konferansları” başlattık. Gördük ki, akademik araştırmaların ortaya çıkardığı konular ve çözümlerden oluşan projeler, kentteki her kesimin temsilcileriyle katıldığı “ortak akıl” veya “arama konferansları”nda ortaya çıkan sonuçlarla örtüşüyor. Bugün Eskişehir’i, imkânlar ölçüsünde, dünya kenti yapan o günlerdeki araştırma ve tartışmalarda ortaya konan projelerdir. Eskişehir’in bugünkü gelişim ve dönüşümünde üniversitenin önemli payı vardır.

Balmumu heykeller sizin özel ilgi alanınız. Koç Holding sponsorluğunda İngiltere’deki Madame Tussauds Müzesi için yapılan Atatürk’ün balmumu heykelinin de danışmanıydınız. Ayrıca Türkiye’de ilk balmumu heykel müzesini açtınız. Bu çalışmalarınızla oluşturduğunuz etkiyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Klasik müzecilik anlayışında cansız yapıtlar, eşyalar sergilenir. Balmumu heykel müzelerinin bir farkı, ünlü kişileri göremeyen insanlar, onların canlı hissi veren heykellerini ziyaret ederek ve onlarla birlikte hatıra fotoğrafı çektirerek mutluluk duyuyor, anı sahibi oluyorlar. Aynı zamanda geçmişteki ünlülerle tarih bilgilerini yenileyerek bir çeşit eğitim sağlıyorlar.

Biz şimdi bu tür müzecilikte de bir yenilik yapıyoruz. Büyükşehir belediyesinde, kurduğumuz AR-GE laboratuvarlarında, heykelleri animatronik hâle getirerek, kendi ses ve hareketleri ile android heykeller yapıyoruz. İlk çalışmalarımızda başarı sağladık, şimdi diğerleri için finansman arayışı içindeyiz.

Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı’nın da kurucularından biri ve ilk yönetim kurulu başkanısınız. TEGV’in 22 yılda gerçekleştirdiği çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Rektörlük görevim bittikten sonra, Kanal D’nin İcra Kurulu üyeliği için üniversiteden izinli olarak İstanbul’da görev yaptığım 2 yıl süresince, yine aklım fikrim eğitim konularında idi. O dönemde, yaş farkımıza rağmen, benim dostluğundan ve kendisi ile görüştüğüm, çok şey öğrenip hayranlık duyduğum, rahmetli Vehbi Bey bana telefon ederek birlikte bir öğle yemeği için Nakkaştepe’ye çağırdı. Yemekteki konumuz “Türkiye’nin Eğitim Sistemi” idi. O soruyor, ben görüş ve düşüncelerimi anlatıyordum. Beni dinledikçe merakı artıyordu. Biraz sonra lokantanın bir köşesinde oturan Sayın Suna Kırac ve Sayın Cengiz Solakoğlu’nu da masaya çağırdı. “Bakın Hoca neler söylüyor” dedi. Konuşuklarımızı onlara da tekrarladım. Suna Hanım ve Cengiz Bey anlattıklarına olağanüstü ilgi gösterdiler. Suna Hanım’ın, soruları ile konu derinleştikçe derinleşti. Vehbi Bey pür dikkat beni dinlerken, bir yandan onları izliyordu. Sonunda Suna Hanım “ne yapmamız gerekiyor?” sorusunu sordu. Ben de aklıma gelen önerilerimi sıraladım. İşte o toplantı birkaç gün içinde başka toplantılara yol açtı ve çok kısa bir süre sonra Suna Hanım’ın girişimi ile “Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı”nın kuruluş imzaları atıldı. TEGV’in kuruluşu ve kısa sürede başlattığı projeleri, yurdun pek çok köşesinde, cehalete ve yetersiz eğitime karşı, bir sivil toplum kuruluşunun, devlete yardımcı olmak amacıyla, özveri dolu çalışmalarla nelerin başarılabileceğinin örneğini oluşturdu. Türkiye’nin pek çok yerinde binlerce çocuk, vakfın oluşturduğu tesislerden istifadeye başladı. Sayın Suna Kırac’ın her türlü takdirin ötesindeki özverili çalışması karşısında, benim de başkanlığını yaptığım dönemde, onu “Türk Çocuklarının Eğitim Annesi” olarak ilan ettim. Bu vakfın kuruluş ve felsefesini Sayın Suna Hanımefendi yazdığı “Ömrümden Uzun İdeallerim Var” isimli kitapta çok daha iyi anlattığı için ben burada kendisine şükranlarımı sunmakla

yetiniyorum. Bu arada gerek Suna Hanım ve gerek Vehbi Bey'in anılarının yanı sıra onlarla ilgili yayınları her vatansever Türk aydınının okumasını salık veriyorum.

OECD'nin 2017 yılında yayınladığı raporda, Türkiye eğitimde refah sıralamasında 10 üzerinden 0 puan olarak son sırada yer almıştı. Farklı raporlarda da benzer bir tabloyla karşılaşılıyor. Çözüm önerileriniz neler?

Türkiye'de Cumhuriyetten beri, toplumun ihtiyaçlarına göre, hizmetlerin ismini taşıyan bakanlıklar kurulur, değiştirilir, kaldırılır, yenisi kurulur. Ancak bunlardan ikisi vardır ki, onların isminin başında "Millî" sıfatı vardır ve bana göre, hangi siyasi parti iktidar olursa olsun, bu iki bakanlığın amaçları ile ilkeleri değiştirilemez. "Millî Savunma"nın temel ilkesi "ülkenin bir tek taşı bile başkasına verilemez". Kimsenin ülkesinde gözümüz yoktur. "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" temel politikamızdır. Bunun için kuvvetli bir orduya sahip olmak zorundayız. Bu ordunun yönetimi, kendi içinde, demokratik, parlamenter bir hukuk sisteminde Genel Kurmay Başkanı'na bağlı, hiyerarşik bir yapıdadır. Mensupları özel

"AÇIK ÖĞRETİM'İ KURARKEN İKİ HAYALİM-HEDEFİM VARDI. BİRİNCİSİ, OKULLARIN SINIRLAYICI DUVARLARINI YIKARAK EĞİTİM VE ÖĞRETİMİ ÜLKELERİN EN ÜCRA KÖŞELERİNE KADAR YAYABİLMEK, İKİNCİSİ DE ÖMÜR BOYU İNSANLARA EĞİTİM-ÖĞRETİMDE İMKÂN VE FIRSAT EŞİTLİĞİ YARATMAKTI."

eğitim gören ve liyakatle göreve geline bir sisteme tabidirler. Diğer bakanlık ise Millî Eğitim Bakanlığı'dır. Görevi; toplumu uygar ülkelerin üstüne çıkaracak, çocuklar ve gençler yetiştirmektir. Bunun için ordudaki gibi, siyaset dışı tutulan, millî amaç doğrultusunda yetişmiş, liyakatli öğretmen ve idarecilere sahip olmak esastır. Çünkü eğitim yalnız siyasetçilere bırakılmayacak kadar önemli bir iştir. Eskiden olduğu gibi, belli süreçlerde eğitim sisteminde söz söyleyecek uzmanların katıldığı "Eğitim Şuraları" gibi ciddi toplantılardaki tavsiyeler eğitim-öğretim programlarına yön vermelidirler.

Yılmaz Büyükerşen, Mustafa V. Koç ve Koç Holding liderliğinde yapılan Atatürk'ün balmumu heykelinin de danışmanıydı.

Oysa bugün yapılan, iktidarın ideolojisine ve siyasi çıkarına göre, her bakan döneminde sistemin bir yap-boz oyunu hâline getirilmesidir. Bakanlık yönetimi de, tıpkı silahlı kuvvetlerde olduğu gibi, Atatürk’ün dediği üzere “ülkemin irfan ordusu olan eğitim ordusu”nda okul yöneticilerinden bakanlık müsteşarına kadar liyakate dayalı değişmez bir hiyerarşik sisteme oturtulmalı, terfi ve tayinlerde de siyasi tercihler yerine, eğitimde bilgi, beceri, yetenek ve başarının esas olduğu bir model yaratılmalıdır. Diğer bir deyişle milli eğitim bakanları daha çok eğitim-öğretim ihtiyaçlarını teminde hükümet ve parlamento arasında bir köprü görevi görmelidir.

Türkiye’de eğitimin geleceğine dair nasıl bir hayaliniz var?

Benim eğitim ve öğretimdeki hayalim Türkiye’yi de kapsayan evrensel bir sistem üstüne kuruludur. Bugün ise internet gibi, bilgisayarlar ve cep telefonları gibi iletişim araçlarının sahip olduğu sonsuz dijital imkânları da kullanarak, bilgi kaynakları olan her unsurun dünya insanlarına bedelsiz ve engelsiz olarak sunulmasının sağlanması gibi bir hayale sahibim. Örneğin şimdiki mucizevi dijital sistemler sayesinde, anında dilden dile çevrilere sahip sözlüklerin ötesinde, yeni teknolojilerin, bir öğretim üyesinin televizyonda veya cep telefonu ve tabletlerinde bilgisayar sistemleri aracılığıyla kendi anadilinde anlattığı dersin ve konuşmaların, eş zamanlı olarak, başka ülkelerde o dili bilmeyen insanlara kendi dillerinden, sesli ve yazılı olarak, verilebilme olanağının bulunduğu ve bu suretle bilginin ve bilimin, ülke sınırları tanımadan, dünyadaki zengin fakir bütün ülkelerin kullanımına sunulabileceğini hayal ediyorum. Böylece, kendi anadilinden başka dil bilmeyen bir insan, pekala kendi ülkesinden çıkmadan istediği ülkenin okullarında ya da üniversite ve enstitülerinde öğrenci olabilir... Tabii benim bu hayalimin, uluslararası siyasi, hukuki ve ekonomik boyutlarının hâline, diğer bir deyişle dünya sulhunun gerçekleşmesine bağlı olduğunun farkındayım. Hatta, Birleşmiş Milletler, Kalkınma Teşkilatı, UNESCO gibi uluslararası kuruluşların böyle bir vizyon içinde olması ve bu yolda çalışmalar yapmaları, Dünya ülkelerini ve insanlarını böyle bir talebi zorlamaya sevk etmeleri gerekir. Biliyorum ki, bu çok zor bir uğraşı olur. Ama ne yapayım ki, hayal etmekten kendimi alamıyorum. ■

Vehbi Koç Anma ve Ödül Töreni için hazırlanan Yılmaz Büyükerşen videosunu izleyebilirsiniz.

“VEHBİ KOÇ ÖDÜLÜ’NÜN ANLAMI HER TÜRLÜ DEĞERİN ÇOK ÇOK ÜSTÜNDE”

“Çok mutluyum ki, ömrümün en verimli yaklaşık 40 yılını yurttaşlarımın eğitim ve öğretimine hizmetlerle geçirdim. Bana inanan bir avuç idealist genç arkadaşımın birlikte geliştirdiğimiz eğitim teknolojilerini yükseköğretim sistemimize uygulayarak, kurduğumuz Açık öğretim sayesinde üniversitemizin kürsülerini duvarların ötesine, hatta ülke sınırlarının ötesine taşıdık. Bu çabaların sonucunda bana İngiltere, Avusturya, Fransa ve Amerika’nın yanı sıra yurt içinden de çeşitli nişanlar, onursal doktoralar verildi. Belediye Başkanı seçildikten sonra ise, şehirleri de bir okul, bir dersane gibi gördüğüm için yine çeşitli üniversitelerimizin fahri doktora unvanları ile şimdi Eskişehir’deki bir müzede sergilenen, sayısını bilemediğim çeşitli ödüllere nail oldum. Şüphesiz bunların hepsi bana büyük mutluluk verdi. Ama bunlardan birisi var ki, onu sürekli evimde muhafaza ediyorum. Rektörlük görevime son verildiğinde, Anadolu Üniversitesi öğrencileri ve öğretim üyelerinin bana “zamanı durdurulmuş köstekli bir gümüş antika cep saati”ni anı olarak verirken “zamanı sizin için durdurduk Hocam” demişlerdi. İşte bu millete hizmet için zaman zaman bedbin olduğumda hep o köstekli zamanı durmuş saate bakarım ve “daha yapacağım çok işler için zamanım var” derim. Şimdi ise, o saatin ve diğerlerinin yanında, bana göre, anlamı her türlü değerın çok çok üstünde bir ödüle daha layık görülmüş bulunuyorum. Türkiye’nin eğitim alanında verilen en büyük ödülü olan “17. Vehbi Koç Ödülü”ne layık olabilmek, benim için, bir eğitim sevdalısı için, bir bakıma vuslata ermek gibi bir şeydir. Bu vesile ile beni Vehbi Koç Ödülü’ne layık gören Seçici Kurul Başkanı Sayın Prof. Dr. İpek Gürkaynak, Sayın üyeler Prof. Dr. Sami Gülgöz, Prof. Dr. Murat Günel, Prof. Dr. Mine Göğüş Tan ve Batuhan Aydağül’e, ayrıca Vehbi Koç Vakfı’nın Başkanı Sayın Ömer M. Koç ve yönetim kurulu üyeleri ile Koç Ailesi’nin değerli tüm üyelerine ayrı ayrı teşekkürlerimi sunuyor, ebediyete intikal edenlerine Allah’tan rahmetler diliyorum.”

HİNDİSTAN EKONOMİSİ NEREYE KOŞUYOR?

“KOŞARAK BÜYÜYEN” HİNDİSTAN, DÜNYA EKONOMİSİNİN PARLAYAN YILDIZI. GEÇEN YIL BİRAZ YAVAŞLASA DA KÜRESEL BÜYÜMENİN ÖNEMLİ İTİCİ GÜÇLERİNDEN. KOÇ HOLDİNG’İN DE ÖNEMLİ YATIRIMLARININ BULUNDUĞU BU DEVASA PAZAR, BÜYÜK GLOBAL ŞİRKETLERİN ODAK NOKTASINDA. PEKİ, ÜLKEDE SON BİRKAÇ YILDIR DEVAM EDEN KÖKLÜ DÖNÜŞÜMDE SIRADA NE VAR?

Hindistan sokaklarını anlatan bir belgeseli izlemek için keyifle ekran başına oturduğunuzda çelişkili duygular yaşarsınız. Bir tarafta her aracın aynı anda kornaya bastığı bir keşmekeş ya da annelerin çamaşır yıkadığı suda çocukların neşeyle yüzmesi gibi görüntüler cesur gezginlerin bile hevesini kırar; diğer tarafta ise Tac Mahal gibi eşsiz eserlerin ve otantizmini koruyan kültürün cazibesi vardır. Genellikle ikinci görüntünün çağrısı ağır basar ve çoğu gezgin Hindistan'ı "görmek istediği yerler" listesinde ilk 10'a yerleştirir.

Hindistan pazarını takip eden bir yatırımcının yaşadığı çelişkiler de çok benzer nitelikte. Kaos, bürokrasi ve azalsa da bir anda tümünden yok olması imkânsız olan yolsuzluklar uluslararası şirketleri bu ülkeye temkinli bakmaya zorlarken, ekonomik dinamizm, devasa nüfus ve uygulanmakta olan reformların pozitif etkisi onları davet ediyor. Kuşkusuz Hindistan yönetimi de bunun farkında. Ocak ayında İsviçre'deki Davos Zirvesi'nde ilk gün, ilk siyasetçi olarak sahne alan Hindistan Başbakanı Narendra Modi, İngilizce bir kelime oyununa giderek "Bürokrasiyi (red-tape) kaldırıp yerine kırmızı halı (red carpet) serdik" diyerek yatırımcıları ülkesine çağırıyordu. Son dönemde yayımlanan veriler, bu sese kulak verenlerin sayısının hızla yükseldiğini gösteriyor. Yakaladığı istikrarlı büyüme ve giderek iyileşen yatırım iklimiyle Hindistan, tartışmasız şekilde, son yılların parlayan yıldızı. 2017 yılında ekonomik büyümedeki yavaşlama, yıldızın ışığını biraz soldursa da önümüzdeki birkaç yıl içinde bu devasa ülkenin dünyanın en büyük beş ekonomisi arasına girme ihtimalini değiştirmiyor. 1 milyar 324 milyon kişiyle, küresel nüfusun neredeyse beşte birini barındıran Hindistan'ın ekonomik büyüklük açısından 2020 yılında Almanya'yı geride bırakacağı yönünde tahminler var. Tüm ülkelerden iş insanları Hindistan'ı dikkatle izliyor.

BİR BAKIŞTA HİNDİSTAN EKONOMİSİ

- **Nüfus:** 1 milyar 324 milyon kişi
- **Yıllık nüfus artışı:** % 1,1
- **Para birimi:** Rupî (1 rupî = 0,016 dolar = 0,059 TL)
- **GSYİH (cari):** 2 trilyon 264 milyar dolar
- **GSYİH payları:** Tarım % 17, sanayi % 29, hizmetler % 54
- **Büyüme oranı:** % 6,7 (2017, tahmin)
- **Tüketici enflasyonu:** % 5,21 (Aralık 2017)
- **Doğrudan yabancı yatırım:** 44,5 milyar dolar (2016)

Kaynak: Dünya Bankası ve Hindistan İstatistik Kurumu

Mayıs 2014'ten bu yana başbakanlık görevini yürüten Modi'nin hayata geçirdiği radikal reformlar Hindistan'ın cazibesini artırmış görünüyor. Ülkede 2014'te 34,6 milyar dolar değerinde olan yabancı yatırım miktarı 2016'da 44,5 milyar dolara yükseldi. İyi performans, finansal piyasalara da yansımış durumda. Hindistan borsası 2017 yılında yüzde 30'un üzerinde getiriyle dünya çapında en fazla kazandıran borsalardan biri oldu.

BAŞ DÖNDÜREN BÜYÜME

Son yıllarda dikkatleri Hindistan'a çeviren en önemli unsur, 2015 yılındaki yüzde 8 ve 2016'daki yüzde 7,1 oranlarındaki görkemli ekonomik büyüme performansıydı. Hindistan ile en çok karşılaştırılan ülke olan Çin ise bu yıllarda sırasıyla yüzde 6,9 ve 6,7'lik oranlar yakaladı. Çin 2017'de yüzde 6,8 oran ile yüzde 6,7 büyüyen Hindistan'ın bir adım önüne geçmeyi başarsa da Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) tahminleri gelecek yıllar için ibreyi yine Hindistan'a çeviriyor. IMF, Hindistan ekonomisinin 2018 ve 2019'da sırasıyla yüzde 7,4 ve 7,8 oranlarında büyüyeceğini tahmin ediyor. Çin'deki büyüme ise aynı dönemde sırasıyla yüzde 6,6 ve 6,4 düzeyinde gerçekleşecek. Kısacası, Hindistan Çin'in birkaç adım önünde koşacak.

Hindistan'ın yüksek büyüme oranları, aynı zamanda dünya ekonomisindeki büyümeyi ateşleyeceği için ulusal sınırların ötesinde anlam taşıyor. Sonuçta, iyi performans gösteren küçük bir ada ülkesinden değil, yaklaşık 2,5 trilyon dolarlık bir ekonominin sağladığı motor gücünden bahsediyoruz. Hindistan'ın en zengin iş adamı olan Mukesh Ambani, Aralık 2017'de basına yaptığı değerlendirmede 2030 yılında 10 trilyon dolarlık bir ekonomik büyüklüğe ulaşabileceğini söylemişti. Bu, tahminden çok temenni gibi gözükse de Morgan Stanley'in 2027 yılına dair 6 trilyon dolar büyüklük öngörüsü etkileyici.

Hindistan'ın Dünya Bankası'nın 2016 verilerine göre satın alma gücü paritesi açısından Çin ve ABD'nin ardından üçüncü sırada bulunması ise hem ülkedeki büyük şirketler hem de uluslararası yatırımcılar için iyi haber. Bu, önümüzdeki yıllarda kârların büyümesi için uygun koşulların olduğu anlamına geliyor.

HİNDU LİDERİN ZAFERİ

1947 yılında bağımsızlığını kazanan Hindistan'ın son birkaç yılki performansının arkasındaki isim, 2014 yılında göreve gelen Başbakan Narendra Modi. 67 yaşındaki lider daha önce -2001 yılından başlayarak- 60 milyon nüfuslu Gujarat eyaletinin yönetimini

Narendra Modi, her fırsatta yabancı yatırımcıları ülkesine çağırıyor.

üstlenmişti. Burada hayata geçirdiği politikalar demeti, hükümetin bugün ülke geneline yaydığı uygulamaların habercisiydi.

Aslında, 2014'teki seçim öncesinde yapılan bazı değerlendirmelerde Modi'nin bir Hindu milliyetçisi olarak siyasi duruşu temkinle karşılanıyor ve bir kültürel mozaik olan Hindistan için bütünleştiriciden ziyade ayrıştırıcı tarzda siyaset yapacağı endişeleri dile getiriliyordu. Özellikle Gujarat eyaletinde Modi'nin hüküm sürdüğü yıllarda sıkıntılar yaşayan ve ülkedeki nüfusun yaklaşık yüzde 14'ünü oluşturan Müslümanlar temkinliydi.

Bütün bunlara rağmen Modi'nin merkez sağ Bharatiya Janata (BJP) partisi, seçimde beklenmedik bir zafer elde etti. Müttefiklerle birlikte 340 sandalyeye ulaşan hükümet, 1984 yılından o zamana dek ulaşılammış bir çoğunluk sağladı. Manmohan Singh'in başkanlığında 10 yıl boyunca ülkeyi yöneten Kongre Partisi ise tarihinin en kötü performansını gösterdi.

Modi, başbakan olurken "21. yüzyıl Hindistan'ın yüzyılı olacak" diyordu. İş dünyası ve uluslararası yatırımcılar da onun vaat ettiği politikaları uygulamasını hevesle bekliyordu. Yeni hükümet, gerçekten de bu beklentilere uygun hareket etti ve altyapı yatırımları, kentleşme, bürokrasiyi azaltma ve yolsuzlukla mücadeleyi merkeze alan bir dizi politikayı hayata geçirdi.

GÖSTERİŞLİ REFORMLAR

Yeni hükümetin ilk açıklamalarından biri "Make in India" (Hindistan'da Yap) inisiyatifiydi. Eylül 2014'te başlatılan kampanyanın vizyonunu açıklarken Modi, "Gelin, Hindistan'da yapın. İstedığınız yerde satın ama Hindistan'da yapın" diyordu. Temel amaç, uluslararası ve yerel şirketleri imalata davet ederek Hindistan'ı global bir üretim kavşağı haline getirmekti. Bu doğrultuda 25 sektör seçildi ve doğrudan yabancı yatırımları çekmeye dönük yeni politikalar geliştirildi. Ülkede iş yapmayı kolaylaştıran önlemler alındı. Bunların yanı sıra altyapıyı güçlendirmek, iletişimi kolaylaştırmak, eğitilmiş işgücünü büyütme için adımlar atıldı. Akıllı şehirlerin inşası, inovasyon kapasitesinin geliştirilmesi, iş hayatında resmi prosedürlerin azaltılması yönünde kararlar alındı. "Digital India" girişimiyle ülkede dijital dönüşüm ve bilgi ekonomisinin geliştirilmesi hedeflendi. "Skill India" adı altında 2022 yılına kadar en az 400 milyon çalışanı eğitmeye dönük bir program oluşturuldu. Ülkede girişimciliği teşvik etmek ve kolaylaştırmak üzere "Start Up India Stand Up India" programı başlatıldı. Finans sektöründe düzenlemelere gidilerek kamu bankalarının sorunlu varlıklarının azaltılması için önlemlere başvuruldu.

Alınan iki radikal karar ise büyük bir değişim yaratırken birçok tartışmaya neden oldu. İlki, Kasım 2016'daki monetizasyondur. Ülkedeki paranın yaklaşık yüzde 86'sı bir anda tedavülden kaldırıldı. 500 ve bin rupilik banknotlar yasa dışı ilan edildi. Hedef, ülke genelinde para dolaşımını azaltmak ve kayıt dışı ekonomiyi geriletmektir. Halkın para çekmek için bankaların önünde uzun kuyruklar oluşturmalarına neden olan bu adım, küçük işletmelerin ve esnafın nakit sıkışıklığı yaşamasına yol açtı. Muhafız seslere göre, işsizliği daha da artırdı, ülke ekonomisi ve demokrasi için "bir kara gün" oldu.

Diğer önemli karar ise Haziran 2017'de farklı eyalet vergileri yerine, mal ve hizmetlerde ülke çapında tek vergi oranının uygulanmasıydı.

YILANDAN FAREYE GEÇİŞ

Hindistan Başbakanı Narendra Modi, "Gençlerimiz bilgi teknolojilerindeki becerileriyle tüm dünyayı şaşırttı. Atalarımız yılanla oynardı, biz ise fareyle oynuyoruz" diyor. Hindistan'dan dünya çapında güce sahip Alibaba, Tencent, Baidu gibi şirketler henüz çıkmasa da ülke özellikle yazılım alanında oldukça güçlü. Hindistan'ın Silikon Vadisi sayılan Bangalore, önemli uluslararası şirketleri ağırıyor.

Hükümetin 2015'te başlattığı "Digital India" programı için beş yılda 17,5 milyar dolar harcanması öngörüldü. Programın vizyonunda üç temel alan bulunuyor: Her vatandaş için dijital altyapı, hizmetlere gerçek zamanlı erişimi içeren yönetim ve talebe bağlı hizmetler ve vatandaşlara dijital yetkinlik kazandırma. Bu programın ayakları yere daha sağlam oturdukça ülke teknoloji alanındaki iddiasını daha da artıracak gibi gözüküyor.

Yine küçük işletmeleri vuran bu adımın yarattığı şok, daha sonra bazı oranlarda indirimle gidilerek yumuşatıldı. Söz konusu iki karar 2017 yılında ekonomik büyümenin yavaşlamasının arkasındaki başlıca etkenlerdi. Ancak kısa vadede hükümetin halk nezdinde popülerliğini azaltması beklenen bu adımların uzun vadede ise ekonomiye olumlu tesir etmesi bekleniyor.

REFORMLARIN MEYVELERİ

IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların değerlendirmelerine göre Modi hükümeti kısa ile uzun vade arasındaki dengeyi tutturmakta başarılı ve son birkaç yılda ekilen tohumların filizlenmeye başladığına dair birçok gösterge var. İlki, uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's'in Kasım 2017'de, 13 yıl aradan sonra Hindistan'ın kredi notunu ilk kez yükseltmesiydi. Moody's'in bu kararı ilginç bir şekilde,

tam da Hindistan ekonomisindeki yavaşlamanın ve uygulanan politikaların masaya yatırıldığı günlere denk geldi. Muhafiflerin sesleri yükselmeye başlamışken hükümete güçlü bir koz sağladı.

Ülke için bir diğer olumlu gösterge ise Dünya Bankası'nın 190 ülkeyi iş yapma kolaylığı açısından sıraladığı "Doing Business" endeksinde Hindistan'ın hızlı ilerleyişi. Önceki yıl 130'uncu sırada yer alan Hindistan 2017'de tarihi olarak en iyi performansını göstererek 100'üncü olmayı başardı. Dünya Bankası Ülke Direktörü Junaid Ahmad'ın açıklamasına göre, ülkenin zorlu reformlarını uygulamaya devam etmesi, listede daha üst sıralara doğru yükselmesinde anahtar rol oynayacak.

Bankanın "Doing Business 2018: Reforming to Create Jobs" başlıklı raporuna göre Hindistan, iş yapma kolaylığıyla ilgili 10 göstergenin 8'inde yol almayı başardı. Dünya Bankası Güney Asya Başkan Yardımcısı Annette Dixon, reformlara işaret ederek, listedeki bu sıçramanın Hindistan hükümetinin son yıllardaki istikrarlı çabalarına dayandığı yorumunu yaptı. "Bu, Hindistan'ın global olarak iş yapmada tercih edilen bir yer olarak pozisyonunu daha da güçlendirme arzusunun işareti" dedi.

Dünya Bankası'nın Delhi ve Mumbai'yi baz alan raporuna göre Hindistan'da 15 yıl önce 127 gün olan yeni şirket kuruluşu süresi bugün 30 güne düşmüş durumda. Ancak bunun için gerekli olan prosedürlerin sayısı hâlâ fazla. Mumbai'de bir girişimcinin şirket kurmak için izlemesi gereken 12 prosedür bulunuyor ve bu yüksek gelirli OECD ülkelerindeki ortalama beş olan prosedür sayısının hayli üzerinde.

YATIRIMCI GÜVENİ ARTIYOR

Hindistan'a bir diğer iyi haber de uluslararası yönetim danışmanlığı şirketi A.T. Kearney'den geldi. Kuruluşun geleneksel "Doğrudan Yabancı Yatırım Güven Endeksi"nde Hindistan 2017 yılında bir sıra yükselerek 8'inci oldu. 25 ülkenin bulunduğu ve ABD'nin birinci sırada yer aldığı endekste ilk 10 arasına, gelişmekte olan ülkeler kategorisinden Çin ile birlikte sadece Hindistan girebildi. Hindistan, ayrıca, kişi başına GSYİH'si 5 bin doların altında olup bu listeye girebilen tek ülkeydi. Araştırmanın sonuçlarına göre yabancı yatırımcıların yüzde 65'i Hindistan'daki yatırım ortamının orta

vadede daha iyiye gideceğini düşünüyor. Özellikle geçen yıl hayata geçirilen vergi reformundan hayli hoşnutlar ve yatırımcıların yarısından fazlası, bu reform başarılı bir şekilde uygulanırsa Hindistan'a yatırımlarını artıracağını söylüyor. Genel olarak ülkedeki doğrudan yatırımlarını korumayı ya da artırmayı düşünenlerin oranı ise yüzde 70. Yanıtı çok merak edilen "Çin mi, Hindistan mı" sorusuna verilen cevaplarda Çin bekleneceği gibi biraz daha ağır basıyor ama Hindistan da hemen ensesinde. Katılımcıların yüzde 49'u Çin'in, yüzde 45'i ise Hindistan'ın yatırım için daha iyi olduğunu düşünüyor. Kalan yüzde 6'lık kısım iki ülkeyi eşit görüyor.

"Hindistan'ı bir marka olarak düşündüğünüzde aklınıza

hangi özellikler geliyor" sorusuna ise verilen yanıtlar hayli ilginç. Katılımcıların yüzde 25'i tarafından işaretlenen "kaotik" tanımı, en üst sırada yer alıyor. Onu yüzde 22 ile "rekabetçi" izliyor. Dört sıfat ise yüzde 21 oran ile eşit sırada: "Üretken", "iniş-çıkışlı", "teknolojik olarak ileri" ve "çok büyük". Her katılımcının üç şık seçtiği ankette "farklı", "davetkar", "yolsuz", "bürokratik", "etkin değil", "girişimci", "niteliksiz" ve "eski moda" seçenekleri yüzde 20 ile yüzde 10 arasında oranlarda işaretlenmiş.

BİR BOLLYWOOD FİLMİ DEĞİL

Yabancı yatırımcıların Hindistan'a bakışları yer yer çelişkili gibi görünse de aslında durumun özü farklı. Yatırımcılar gördüklerini resmediyor ve çelişki, tam olarak Hindistan'daki tablonun kendisinden kaynaklanıyor. 23 resmi dilin konuşulduğu, dört farklı iklim bölgesine yayılan, birbirinden tamamen farklı dini ve kültürel etkilerin hüküm sürdüğü bir coğrafyadan bahsedilirken de bu çok normal. Hindistan'daki 36 yönetim merkezinden farklı iki tanesine bakıp değerlendirme yaptığınızda taban tabana zıt iki resim çizebilirsiniz. Yani, Bollywood filmlerindeki şarkı ve danslar ülkenin her köşesinde aynı neşeyle icra edilmiyor.

Örneğin 20-25 milyon nüfusa sahip olan Delhi'deki kişi başına gelir, en kalabalık üçüncü eyalet olan Bihar'dakinin yaklaşık sekiz katı. Bihar ve komşusu olan, 200 milyondan fazla nüfuslu Uttar Pradesh'te kişi başına milli gelir bin doların altında ve alt-Sahra ülkelerinkine yakın. Hindistan'ın teknoloji başkenti sayılan Bangalore'da kişi başına gelir ise 2 bin 400 dolar civarında.

Indira Gandhi'nin torunu olan, Kongre partisi lideri Rahul Gandhi de hükümeti eleştirirken en çok bu noktalardan vuruyor. Örneğin, başbakana seslenerek, Hindistan'daki en zengin yüzde 1'lik kesimin neden ülkedeki servetin yüzde 73'ünü elinde tuttuğunu açıklamasını istiyor. İktidar kanadı ise hemen "cevabı yapıstırarak" ekonomik uçurumun sorumlusunun Gandhi'nin daha önce ülkeyi yöneten akrabaları olduğunu söylüyor.

2019 yılında gerçekleşecek seçim yaklaşırken daha da artacak olan bu tür polemikler ne yazık ki mevcut tabloyu değiştirmiyor ve çözüm üretilmesi gerekiyor. Tam da bu nedenle hükümetin önümüzdeki dönemde popülist politikalara daha fazla yönelmesi bekleniyor. 2014 seçimlerinde Modi'ye en büyük desteği veren fakir eyaletlerdeki halk, ekonomideki "mucizevi" atılımın kendileri için sonuçlarını görmek istiyor.

HİNDİSTAN'IN NESİ CAZİP, NESİ DEĞİL?

A.T. Kearney'in anketine katılan iş insanlarına göre Hindistan'da yabancı yatırımcılar için en cazip unsur, işgücü maliyetlerinin düşüklüğü. En olumsuz unsur ise yasal düzenlemelerdeki şeffaflık sorunu ve yolsuzluk.

Hindistan'da doğrudan yabancı yatırım ortamı için en iyi yönler

Sıra Faktör	Oran (%)
1 İşgücü maliyeti	32
2 İç pazar büyüklüğü	24
3 Nitelikli işgücü havuzu	17
4 Teknolojik/inovatif beceri	17
5 Yerel ekonomik performans	14

Hindistan'da doğrudan yabancı yatırım ortamı için en kötü yönler

Sıra Faktör	Oran (%)
1 Şeffaflık ve yolsuzluk	22
2 Genel güvenlik ortamı	18
3 Ulaşım altyapısının kalitesi	18
4 Elektrik altyapısının kalitesi	17
5 Yasa ve düzenlemelerin etkinliği	17

Not: Ankete katılanlar birden fazla şık işaretlemişlerdir.

Kaynak: 2017 A.T. Kearney Doğrudan Yabancı Yatırım Güven Endeksi.

GELECEK NE GETİRECEK?

Hükümetin önündeki en önemli gündemlerden biri yeni iş yaratmak. Genç nüfus için ülkenin her yıl 12 milyon yeni istihdam yaratması gerekiyor. Hindistan'da halkın yarısından fazlası tarımdan gelir elde ediyor ve çoğu bankalara borçlarını ödemekte sıkıntı çekiyor. Diğer yandan Hindistan'daki düşük ücretler yabancı sermaye için avantaj olsa da aynı şeyi halk için söylemek mümkün değil. Dünya Bankası verilerine göre Hindistan'da kişi başına GSYİH ortalama 1.709 dolar. IMF'nin satın alma paritesine göre yaptığı hesaplamada ise 7 bin 170 dolar düzeyinde ve tüm ülkeler arasında Hindistan 126'ncı sırada. Bu, açık bir fakirlik işareti. Yerli sanayiye bakıldığında, oradaki tablo da pek parlak değil. Hindistan Merkez Bankası'nın (RBI) araştırmasına göre, Hindistan'da kapasite kullanım oranı yüzde 70 düzeyinde. Bunun arkasında da talep düşüklüğü bulunuyor. Bu, yerli sanayicinin yatırım isteğini de geriletıyor ve kredi kullanımını azaltıyor.

Hükümet, büyük etki yaratacak büyük projeler arıyor. Ekim 2017'de açıklanan ve 2022'ye kadar devam edecek olan, ülkedeki bugüne kadarki en büyük otoyol inşaatı

projesi bunlardan biri. Proje, istihdamı artırmak ve bölgesel eşitsizlikleri azaltmak için önemli bir adım olabilir. Alkışlarla karşılanan bu büyük projede hükümetin nereden esin bulunduğu da açık. 1999 yılında o dönemki başbakan Atal Bihari Vajpayee'nin başlattığı, Delhi, Mumbai, Chennai ve Kalküta'yı birbirine bağlayan büyük otoyol inşaatı, Hindistan'ın hızlı gelişimi için önemli bir kaldıraç olmuştu. Vajpayee

o dönemde otoyolların sadece otoyol olmadığını söyleyerek "Hindistan için yeni bir tarih yazıyoruz" demişti. Başbakan Modi'nin hayata geçireceği toplam 83,7 bin kilometrelik yol projesi de, yeni bir heyecan dalgası yaratarak, onu seçimde zafere götüreceği yolun bizzat kendisi olabilir. Ancak kuşkusuz, sadece inşaat yaparak halkın ekonomik refahını artırmak mümkün olmuyor. Buna toplumsal ve sosyal reformların da eklenmesi gerekiyor.

Kısacası, Hindistan hükümetinin önünde çoklu bir görev listesi var. Uluslararası yatırımcılar reformlarda daha fazla yol alındığını görmek istiyor. İşsizler iş bekliyor; küçük işletmeler ve esnaf ise artan sıkıntılara çare... Ülkedeki etnik çatışmalar ise uluslararası camiaya pek yansımaya da halının altına süpürülmüş bir mesele olarak duruyor. 2014 yılında iktidara gelirken kullandığı "Herkes için destek, herkes için gelişim" sloganını sık sık hatırlatan Modi'nin 2019 yılındaki seçimde koltuğunu koruması için daha fazlasını yapması gerekiyor. Diğer yandan mevcut hükümet uluslararası camiadan epeyce alkış toplasa da, son 20 yılda Hindistan ekonomisindeki büyümenin yüzde 3,9'un altına düşmediği, hatta Kongre Partisi'nin iktidarda olduğu 2010 yılında yüzde 10,3 gibi hatırı sayılır bir performansın yakalandığı da bir gerçek. Gelişim her zaman uzun yıllara dayanır. Her yeni politika, bir öncekinin üzerinde yükselerek hayata geçiriliyor. Ve altyapısını güçlendiren, teknolojiye önemli yatırımlar yapan Hindistan, siyaset kaynaklı olası kimi çalkantılara rağmen önümüzdeki yıllarda da dünya ekonomisinde parlayan bir yıldız olmayı sürdüreceği gibi görünüyor. ■

YAPI KREDİ DİJİTAL DÖNÜŞÜMDE SEKTÖRE ÖNCÜLÜK EDİYOR

**Geleceğe
Birlikte**

Yapı Kredi, Koç Topluluğu'nun 2016 yılında başlattığı 'Dijital Dönüşüm Programı'na yenilikçi uygulamalar ve hizmetlerle büyük katkı sağlıyor. Son 2 yıldır dijital bankacılıkta pek çok ilke imza atan banka, geliştirdiği çözümlerle uluslararası alanda pek çok ödülle de layık görülüyor.

Bankacılık sektörü, teknolojinin baş döndüren değişimine en hızlı uyum sağlayan sektörlerin başında geliyor. 'Türkiye'nin dijital bankası' Yapı Kredi de bu alanda güçlü ürün ve hizmetler geliştirerek müşterilerinin hayatını kolaylaştırıyor. Banka 2015 yılından bu yana dijitalleşme vizyonu kapsamında teknoloji yatırımlarını arttırdı. Son olarak uluslararası finans yayınlarından Global Finance tarafından "Dünyanın En Yenilikçi Dijital Bankası" seçilen Yapı Kredi, son bir yılda sadece dijital bankacılığa kazandırdığı devrim niteliğindeki uygulamalarla 30'un üzerinde ödül almayı başardı.

BANKANIN UZAKTAN KUMANDASI: MOBİL

Yapı Kredi, tüm temas noktalarının birbiriyle etkileşim halinde olacağı bir deneyim tasarladı. Bu yaklaşımla, mobil bankanın uzaktan kumandası olarak konumlandırdı. Mobil platformda fiziksel kanalların ve bankacılık ürünlerinin entegre edilip yönetilebildiği güçlü bir altyapı kuran banka, bu sayede müşterilerin hem ürün ve hizmetlere erişimini kolaylaştırıyor hem de kusursuz bir deneyim sunuyor.

Yapı Kredi'yi Türkiye'nin dijital bankası yapan başarının arkasında müşteri beklentilerini doğru analiz edebilme yeteneği yatıyor. Bu amaçla kullanılan teknolojilerin biri 'Speech Analytics'. Aslında program basit olarak; Yapı Kredi Müşteri İletişim Merkezi'ne gelen çağrılar, konuları ve sürelerine göre sınıflandırmaya, çağrı eğilimlerini izlemeye ve sonuçta kök neden analizinin yapılabilmesine olanak sağlıyor.

Dijital bankacılık alanında pek çok ilke imza atan Yapı Kredi'nin bu alanda fark yarattığı uygulamalardan biri de göz tarama teknolojisi. Göz-ID ile Yapı Kredi Mobil'e giriş yapabilme özelliğini geliştiren banka, sadece Türkiye'de değil aynı zamanda Avrupa'da da bir ilki gerçekleştirdi. Ayrıca ATM'ye dokunmadan QR kodla anında para çekme ve yatırma teknolojisini hayata geçiren banka, Müşteri İletişim Merkezi'ne gelen aramaların önemli bir bölümünü kayıp ve çalıntı kartlarla ilgili sorunların oluşturduğunu belirleyip etkili bir çözüm geliştirdi. Artık müşteriler, kartları kaybolduğunda ya da çalındığında 'Panik Yok Butonu' ile kartlarını Yapı Kredi Mobil'den anında kullanıma kapatabiliyorlar. Kartlarını bulmaları durumunda ise hemen kullanıma açabiliyorlar. Bu özelliklere ek olarak banka, NFC özellikli telefonlarda mobil ödeme, kredi kartı ile Yapı Kredi Mobil'e temassız giriş, Bankacı Klavye ile Android telefonlardaki tüm mesajlaşma uygulamaları üzerinden para transferi, Siri ve iMessage ile para gönderme, QR kodla internet alışverişlerinde mobil ödeme gibi farklı kanallara temas eden birçok işlemin Yapı Kredi Mobil üzerinden

BİR BAKIŞTA YAPI KREDİ'DE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

- Bugün dijital olarak aktif olan her 7 Yapı Kredi müşterisinden 6'sı mobil bankacılık hizmetlerini kullanıyor.
- Banka 2017 yılında 25'i uluslararası prestijli kurumlardan olmak üzere 30'un üzerinde ödül kazandı.
- Nakit dışı finansal işlemlerde dijital kanalların payı yüzde 95'e ulaştı.
- Son 3 yılda aktif dijital bankacılık müşteri sayısı 2,5 kata yakın büyüdü. Aktif mobil müşteri sayısı ise 5 kat arttı.

Yapı Kredi, "Panik Yok Butonu", "QR Kodla Para Çekme ve Yatırma", "Şube Yoğunluk Haritası" ve "Öncelikli Sıra Alma" gibi birçok hizmetiyle mobil bankacılıkta da fark yaratıyor.

kumanda edilebilmesini sağladı. Ayrıca Yapı Kredi Mobil ile Ford marka araçlardaki SYNC 3 teknolojisi sayesinde yalnızca sesli komut vererek; piyasa bilgileri takip edilebiliyor, en yakın Yapı Kredi ATM'sine veya şubesine yol tarifi alınabiliyor, döviz kurları ve BİST bilgileri sorgulanabiliyor, Yapı Kredi Müşteri İletişim Merkezi'ne numara çevirmeden erişilebiliyor.

YÜKSELEN RAKAMLAR

Elbette Yapı Kredi'nin dijital alanda yakaladığı bu başarı rakamlara da yansıyor. Şubelere göre daha az maliyetli olan dijital kanallar ve müşteri iletişim merkezinde yapılan ihtiyaç kredisi satışları geleneksel bankacılık çalışmalarıyla yapılan satışları geçti. Hayata geçirilen yenilikler sayesinde son 3 yılda aktif dijital bankacılık müşteri sayısı 2,5 kata yakın büyüdü. Mobil bankacılık müşteri sayısı ise yaklaşık 5 katına çıktı. Nakit dışı finansal işlemlerde dijital kanalların payı yüzde 95'e ulaştı. Yapı Kredi 'Türkiye'nin dijital bankası' unvanını hakkıyla yerine getiren uygulamalarla müşterilerinin hayatını kolaylaştırıyor. Müşterilerine fark yaratan deneyimler yaşatan banka için bu dönüşüm aynı zamanda operasyonel verimliliği de beraberinde getiriyor. ■

ROKET TEKNOLOJİSİNDE DEVİRİM

SPACE X'İN KURUCUSU ELON MUSK'IN UZAYA BİR TESLA OTOMOBİL GÖNDERMESİ BÜYÜK İLGİ YARATTI. ŞİRKET, TEKNOLOJİDE BİR ADIM İLERİ GİDEREK, ROKETLERİ BAŞARILI ŞEKİLDE DÜNYAYA GERİ GETİREBİLDİĞİNİ KANITLAMIS OLDU.

■ BİRAY ANIL BİRER

İnsanlığın her çağda uzaya ilgisi olmuştur. Yüzyıllar önce kafalarını kaldırıp gökyüzüne bakan insanları düşünün... Çok az bilgiyle koca bir sonsuzluğa bakmak insanlığa her zaman ilham vermiştir. Kimi toplumlar Güneş'e, Ay'a ya da yıldızlara tapmıştır; Babilliler, Mısırlılar ya da Eski Yunan gibi toplumlar ise gökyüzünü takip ederek matematiği geliştirmiş ve takvimler yaratmıştır. Son yüzyılda ise uzayla olan ilişkimiz insanlığın bütün tarihinden bu yana çığır açmış durumda. Tam şu an bu yazıyı okuduğunuzda, uzayda insan yapımı bir aracın hareket halinde olduğunu biliyor muydunuz? Evet, ilginç ama doğru. Hatta bu, uzay konusunda son zamanlardaki en büyük gelişme olarak niteleniyor. Elon Musk tarafından dünyanın en güçlü

roket sisteminin uzaya bir Tesla otomobille beraber yollanmasıyla uzayla insanlığın ilişkisi başka bir boyuta geçti artık.

ELON MUSK VE SPACE X'İN İLGİNÇ PROJESİ

2002 yılında Elon Musk tarafından kurulan özel bir şirket olan SpaceX, devlete bağlı olarak çalışan NASA'yı dahi geride bıraktı ve bilimkurgulara "sollama" yaptı. Sollama yaptığını diyoruz, çünkü Elon Musk ve SpaceX ekibi uzaya Tesla Roadster marka bir araba yolladı! 6 Şubat 2018 tarihinde Türkiye saatiyle 23:45'te uzaya fırlatılan ve üç parçadan oluşan Falcon Heavy roketlerin birinden içinde Tesla aracı da yer aldı. Yedi senedir Falcon Heavy roketini uzaya göndermeyi planlayan ve pek çok deneme yapan Musk ve SpaceX ekibi daha önce başarılı olamamıştı.

Son denemede uzaya yollanan üç parçalık roketten ikisi başarılı şekilde dünyaya indirildi. En büyük parçanın içinde bir kapsülde Musk'ın bir diğer şirketine ait olan ve elektrikle çalışan Tesla Roadster aracı vardı. Bu büyük parçanın aracı uzaya bıraktıktan sonra dünyaya başarılı şekilde indirilip indirilmediğiyle ilgili kesin bir bilgi verilmedi. Üstü açık ve etrafında kameralar olan aracın içinde astronot kıyafetli bir de şoför var! Bu şoför elbette bir maket ve ismi bile var: Space Man. Şu an uzayda bulunan aracın Mars'ın yörüngesine girmesinin yaklaşık beş ay süreceği öngörülüyor.

Uzayda bulunan Tesla aracıyla ilgili ilginç detaylar var. Örneğin aracın torpido gözüne Douglas Adams'a ait ünlü "Otostopçunun Galaksi Rehberi" isimli kitap yerleştirilmiş. Aracın radyosunda ünlü müzisyen David Bowie'nin "Space Oddity" parçası çalıyor. Ayrıca aynı radyonun ekranında büyük harflerle şunlar yazıyor: "PANİK YAPMA". Musk uzaya, araçtaki çipin üzerinde bir de mesaj taşıyor: "Dünyada, İnsanlar Tarafından Yapıldı."

UZAY TAŞIMACILIĞININ GELECEĞİ

Musk, fırlatma öncesinde "Falcon Heavy fırlatışında başarılı olmalarıyla birlikte tek kullanımlık roket yapan şirketlerin artık batmaya mahkum olduğunu söylemişti. Şimdiye kadar uzaya yollanan roketler içlerindeki yakıtlar bittikten sonra yeryüzüne doğru düşüşe geçiyorlardı. Yeryüzüne doğru düşüşe geçen roketlerin büyük kısmı atmosferde parçalanıyor, kalan kısımlar ise okyanusa düşüyorlardı. Yani yeniden kullanılması mümkün olmayan bu roketler şirketlerin büyük yatırımlarının tek seferde harcanmasına sebep oluyordu. Fakat Musk ve SpaceX ekibi yeniden kullanılması mümkün roketler üretmeye çalıştığı için, uzaya yollanan roketlerin adeta yerçekimine meydan okuyarak yeryüzüne tekrar başarıyla indirebilecekleri bir teknoloji geliştirdi. Bu teknolojiyle, tıpkı Tesla aracı gibi bilgisayar sistemlerince kontrol edilen roketler uzaya taşıdıkları yükü bıraktıktan sonra yeryüzüne tekrar iniş yapabiliyorlar. Üç parçadan oluşan Falcon Heavy roketi, 64 ton ağırlığında yük taşıyor. Roketler arasında en büyük yükü taşıyabilen bu roketin bir de dünyaya geri gelebildiğini düşündüğümüzde tüm uzay endüstrisinin geleceğinin şimdiden değişeceğini söyleyebilmek mümkün.

YOL YOK İZ YOK, PEKİ ARABANIN UZAYDA İŞİ NE?

Musk'ın bir şov haline getirdiği bu fırlatışın yaklaşık 90 milyon dolara mal olduğu düşünülüyor. Her şeyden önce Musk'ın son dönemlerde gittikçe popülerleşen bir isim olduğunun herkes farkında. Kurucusu olduğu SpaceX de kendisi gibi reklama ihtiyaç duyan özel bir

Elon Musk, risk almayı ve göz önünde olmayı seven bir girişimci.

SONRAKİ KUŞAK MARS'A ARABAYLA MI GİDECEK?

Falcon Heavy roketinin uzaya bir kapsül içindeki araçla beraber fırlatılması Mars'a insan taşıyabilme hayali için atılmış en büyük adımlardan birisi. Uzay taşımacılığı ve roket teknolojisinde çığır açan SpaceX şirketi, uzaya dünyadan nesneleri güvenle taşıyabildiğini ve başarılı şekilde dünyaya geri getirebildiğini kanıtlamış oldu. 20 Temmuz 1969'da aya ilk ayak basan insan olan Neil Armstrong'un ünlü "benim için küçük insanlık için büyük bir adım" sözünü Musk ve SpaceX şirketi tekrar kanıtlamış gibi... O günden bugüne geçen zamana bakılınca neredeyse bir insan ömrü ediyor. Bu gelişmeye bakınca, bir sonraki kuşağın arabayla Mars'a gidebilecek olması belki de imkânsız bir hayal değildir.

şirket. Falcon Heavy roketi tüm dünyada oldukça büyük ilgi gördü ve projenin başarılı bir şekilde sonuçlanması Musk'ın aynı anda hem kendi aracı olan güneş enerjisiyle çalışan Tesla'yı hem de şirketi SpaceX'i tekrar gündeme getirmesini sağladı. Uzaya roketin fırlatılma anı pek çok kişi tarafından hem Florida eyaletindeki Kennedy Uzay Üssü'nde yerinde izlendi hem de pek çok Youtube kanalı ve çokuluslu büyük kanal fırlatma anını canlı yayında gösterdi. SpaceX şirketinin başarılı olması, uzay ticareti yarışında onu oldukça önemli bir konuma getiriyor. Bu bile fırlatışın önemli bir reklam hazırlığı olduğunu kanıtlıyor. Diğer yandan reklam düşüncesinin bu fırlatışta önemli bir rolü olsa da, insanlığın uzay serüvenini bununla sınırlı görmek mümkün değil. ■

DİJİTAL PAZARLAMADA YENİ DÖNEM

2018 YILI DİJİTAL PAZARLAMA İÇİN DÖNÜM NOKTASI OLABİLİR. SON TEKNOLOJİYİ KULLANAN AKILLI SİSTEMLERİN DESTEĞİYLE ZENGİNLEŞEN PAZARLAMA YÖNTEMLERİ, KLİŞELERİ YIKIYOR. ŞİRKETLERİN PAYINA DÜŞEN İŞE, BENZER UYARANLAR ARASINDA, EN İLGİ ÇEKİCİ VE HEYECAN UYANDIRICI İÇERİĞİ SUNMAK. BU, HİÇ KOLAY DEĞİL.

AYŞEGÜL KURŞUN KAPTAN

Standart ve her ayın başında belirlenen, sabit sosyal medya stratejilerinin zamanı çoktan geçti. Daha görünür, ayırt edilebilir ve farklı olma isteği yaratıcılıkla birleşince yepyeni dijital pazarlama yöntemleri devreye giriyor. Çabuk tüketen, gün boyunca binlerce uyarıcı ile karşılaşan müşterinin dikkatini çekebilmek için samimiyet ve doğru zamanda doğru yerde olmak gerekiyor. Platformlar da yaptıkları yatırımlar ve en fazla üç ayda bir sundukları yeni özelliklerle evrimleşen pazarlamaya ve bu çılgın talebe yanıt vermeye çalışıyor. Bütün bu bileşenler, dijital pazarlamayı zengin ve bol renkli bir arenaya dönüştürüyor. Müşterilerden gelen her bir “beğeni” ise bu zorlu arenada kimin sağ kalıp kimin tarih olacağına da karar veriyor.

2017’yi pek çok yenilikle kapatan dijital medyanın, 2018’de de çoğu yıkıcı olan pek çok değişiklik ve yenilikle daha da zenginleşmesi bekleniyor.

“CHATBOT”LARLA DOĞAL VE DOĞRUDAN İLETİŞİM

2017’de modern hayatın parçası olmaya iyiden iyiye başlayan “chatbot”lar dokundukları her mecraı da değiştirmeye aday. Kullanıcı sorularına yapay zeka ile yanıt veren “chatbot”lar, şirketlerin mevcut ve potansiyel müşterileriyle kurdukları bağlantıyı yeniden tanımlamaya başladı bile. Daha önceleri, “chatbot” denince akla insanların sorduğu sorulara verdikleri ve sosyal medyada bol bol paylaşılan komik yanıtlar geliyordu, oysa artık günümüzde cihazların yaygınlaşması ve teknolojideki büyük ilerlemeler sayesinde “chatbot”lar şirketler için yepyeni iletişim kanalları yarattı. Bu da şirketlere müşterilerle doğrudan ve daha kişisel bir iletişim kurma şansı veriyor.

Nisan 2017’de düzenlenen yıllık şirket toplantısında Facebook Başkan Yardımcısı David Marcus, Messenger platformunun ilk yılında toplamda 100

bin bot geliştirildiğini duyurdu. Marcus, “Şirketler ile müşteriler arasındaki aylık mesajlaşma sayısı iki kat artarak 2 milyara çıktı” diye ekledi.

“Yazma” yerine, “söyleme” müşterilerin günlük rutinleri içinde kendine daha fazla yer buluyor. Amazon’un Alexa’sı, Google’ın Assistant’ı ve Microsoft’un Cortana’sı ve müşteri ile şirket arasında iletişim, “konuşma” seviyesinde gerçekleşiyor. Bu da yeni nesil pazarlamacılara daha fazla seçenek, daha doğal ve doğrudan bir iletişim oluşturmak için yepyeni bir kanal sağlıyor. Amerikan araştırma şirketi Gartner’ın tahminlerine göre 2021 yılında, şirketlerin yarısından fazlasının, “chatbot”lara yaptıkları yıllık yatırım geleneksel uygulama geliştirme bütçesini aşacak.

Yakın zamanda bazı şirketlerin hedeflerinde ve yıllık planlarında yer aldığı üzere, müşteri hizmetlerinin de “chatbot”lar üzerinden gerçekleştirilmesi bekleniyor.

KISA ÖMÜRLÜ İÇERİK

2017 yılında Snapchat, Instagram, ve Facebook hikâyeleri sayesinde kısa ömürlü içeriğin popülerliği büyük bir yükseliş kaydetti. Kısa ömürlü içeriklerin pek çoğu sadece 24 saat boyunca paylaşılabiliyor ve sonrasında sonsuza kadar kayboluyor. Bu da bu tür içerikler için yepyeni bir strateji kurma ihtiyacını doğuruyor. Markalar sosyal medya kanalları için oluşturduklarının yanı sıra kısa ömürlü içerik pazarlamaları için de ayrı bir strateji tasarlıyor. Kısa ömürlü içerik paylaşırken markaların daha fazla özgünlük hedefi gütmesi bekleniyor. Instagram profilleri, yüksek kaliteli içerik paylaşımları için kullanılırken hikâyeler gerçek zamanlı içerik sunmalı. Hikâyeler saatler içinde yok olduğu için takipçiler hızlı aksiyon alıyor ve pazarlamacıların hedefleri ve içerik oluşturma stratejileri de tam olarak bu aciliyet hissinden yararlanma üzerine kurulabilir. Hikâyelerin hesap ve akıştaki stratejik konumu da şirketler için bir fırsat sunuyor. Takipçinin bütün paylaşımları belli bir algoritma içinde gördüğü akışta yer almak yerine, akışın en tepesinde hikâye ile görünmek kalabalık içinde ayrışmanın etkili bir yolu. Bu kadar hassas bir iletişim için uzmanların vurguladığı nokta ise genel dijital medya stratejisinden farklı bir strateji tasarlanmasının gerekliliği. Benzer içerikler, paylaşımdan hikâyeye dönüşürken başkalaşiyor: Şirketin günlük olarak süreçleri, iş yapış şekilleri, toplantıları, fikir üretim çalıştayları gibi “kamera arkası” malzemeler takipçilerin ilgisini çekecek ve eğlenceli olacak şekilde paylaşılabiliyor.

2017’de çok fazla tercih edilen bu içerik kurgulama stratejisi sayesinde marka daha özgün, kişisel ve samimi olarak görülüyor. Markanın “arka mutfağını” gören tüketici/takipçi, sadece son ürünle yetinmemiş oluyor. Ünlülerle yapılan katalog çekimleri, vitrin tasarımı bitmiş hali profilde paylaşılırken katalog çekiminden görüntüler ya da vitrini tasarlayan sanatçının yaratım sürecinin ham çekimleri hikâye içeriği olarak kendine yer buluyor. Bunun yanı sıra ürün ya da hizmetin nasıl kullanılacağına dair eğitimsel videolar da, takipçilere ürünü ya da hizmeti satın aldıklarında neyle karşılaşacaklarını gösterdiği için doğru iletişimde markaya artı puan kazandırıyor. Instagram’ın hikâyeye link ekleme özelliği de markalara takipçileri istedikleri siteye yönlendirmek için kaçırılmaz bir fırsat yarattı. Instagram’ın verilerine göre her gün 250 milyon hikâye paylaşılıyor; şirketler bu hikâyeler arasında farklılaşmak için yaratıcı olmak zorunda. 2018’de hikâye temelli paylaşımların markaların takipçi/tüketici ile kuracağı bağda kilit önemde rol oynaması kaçınılmaz.

SOSYAL MEDYA İLE BAĞLANTILI ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK

Geçtiğimiz yılların en büyük dijital medya olaylarından biri Pokémon Go oyunuydu. Oyun artırılmış gerçeklikle

DİJİTAL MEDYADA TAKİP EDİLECEK İLK 5 TREND

- 1- Kısa ömürlü içerik en etkili yollardan olacak.
- 2- Sosyal medya ile bağlantılı artırılmış gerçeklik kullanılacak.
- 3- Sosyal medya fenomenlerinin yerine uzmanlar tercih edilecek.
- 4- Video temelli pazarlama hüküm sürecektir.
- 5- “Chatbot”larla doğal ve doğrudan iletişim sağlanacak.

lokasyon özelliklerini birleştirerek büyük bir başarıya imza attı ve kullanıcılarının ürettiği sosyal medya içerikleriyle çok geniş bir kitleye ulaştı. Mottoları ise “gerçek hayatta Pokémon’ları yakalayın” idi. Sektör uzmanlarına göre, bu iki dünyayı birleştiren ve 2017’de oyunla beraber bağımlılık yaratan bu yeni trend 2018’de de markaların müşterileriyle daha yakın bir ilişki kurmak için artırılmış gerçekliği kullanmalarıyla daha da yükselecek. Bunun gerçekleşmesi de mobil cihazların daha da güçlenmesi ve sosyal uygulamaların artırılmış gerçeklikle daha entegre çalışmaya başlamasının ortaya çıkardığı ortamın bir sonucu olarak görülüyor. 2018’de Instagram ve Facebook’un, artırılmış gerçeklik alanında platformlarına ekleyeceği yeni özelliklerle markalara bu teknolojiyi kullanma imkanı sunması bekleniyor. Bunun bir sonucu olarak lokasyonu kullanarak markalar sadece o lokasyonda kullanılabilecek sponsorlu artırılmış gerçeklik içeriği üretip takipçileriyle etkili iletişime geçebilir.

SOSYAL MEDYA FENOMENLERİ YERİNE UZMANLAR

Sosyal medyanın tüketiciler açısından satın alma - almama, markaya güvenme - güvenmeme gibi karar aşamalarında doğrudan etkili olduğu artık yadsınamaz bir gerçek. Bunun bilincinde olan markalar da, sosyal medya fenomenlerine büyük yatırımlar yaptı. 2018 yılında fenomen – marka – takipçi üçgenine bir format atılması bekleniyor. Bunun gerekliliğini savunan en önemli argümana göre, takipçiler 10 binden fazla takipçisi olan her hesapta reklam içeriklerin paylaşılmasından sıkılmaya ve buna doğrudan tepki vermeye başladı. Bunun yanı sıra şirketler pazarlama

giderlerinin bu kısmının satın alma ya da marka algısına doğrudan etkisini ölçememekten de şikâyetçi. Getiri konusunda var olan araştırmaların getirdiği açıklamalar ne yazık ki genel geçer veriler değil ve her hesabın farklı dinamikleri işleri daha da karmaşıklştırıyor. O hesabı kim takip ediyor? Her beğeni satın alma aksiyonuna mı dönüşüyor yoksa farkındalıkla mı sınırlı kalıyor? Bunun gibi pek başka soru hem markayı hem de hesap sahibinin takipçiler üzerindeki “sihirli” etkisini her türlü “yatırım getirisi” konusunda sorguluyor.

"CHATBOT" LAR VE DİJİTAL PAZARLAMA

Kullanıcı sorularına yapay zeka ile yanıt veren “chatbot”lar artık uzak gelecekte değil, şimdiki zamanda. Günlük hayatta çok sık kullanılmaya başlayan “chatbot”lar dijital pazarlamada da yıkıcı bir teknoloji olarak kendine yer buluyor.

- “Chatbot”lar şirketlere müşterilerle doğrudan ve daha kişisel bir iletişim kurma şansı veriyor.
- 2021 yılında, şirketlerin yarısından fazlasının, “chatbot”lara yaptığı yıllık yatırım geleneksel uygulama geliştirme bütçesini aştı.
- Müşteri hizmetlerinin yakın gelecekte tamamen “chatbot”lar üzerinden gerçekleşmesi bekleniyor.

2018 yılında, markaların her sosyal medya fenomenine ya da ünlü isimlere gözü kapalı güvenmesi ve bu konuda yatırım yapması beklenmiyor. Bunun yerine markaların hangi hesabı ve sahibini seçeceği konusunda daha titiz ve daha seçici davranacağı öngörülüyor. Markalar, ya çalıştıkları kişileri etkisi kanıtlanmış birkaç isimle sınırlandıracak ya da sadece daha organik promosyonlara yönelecek. Yüksek giderden, getiri sağlamayan sadece farkındalık yaratan orta kademedeki fenomenlerden uzaklaşmak da temel trendlerden olacak. ABD merkezli pazarlama, halkla ilişkiler ve reklam ajansı Ogilvy, sosyal medya fenomenlerinden markaların gerçek uzmanlara yönelmeye başlaması gerektiğini vurguluyor. Eylül 2017’de düzenlenen ve Facebook, BuzzFeed gibi şirketlerin katıldığı Social Media Week London konferansının ilgili oturumunda Ogilvy yöneticileri aynı ünlü hesapla çalışan çok fazla marka olmasının bu hesapların önerilerini sorgulattığını ve daha özgün görüşlere daha çok güvenildiğini anlattı.

VIDEO TEMELLİ PAZARLAMA

Herkes video paylaşıyor, ancak videoyu etkili bir pazarlama yöntemi olarak kullanmak ayrı bir ustalık gerektiriyor. Güncel günlük dünyada çok fazla uyaran var ve bu uyaranların arasında markalar da, işi olumlu etkileyen videoları kullanarak farklılaşma peşinde. Social Media Week London konferansında açıklanan

verilere göre video, 2017’de en fazla büyüyen reklam formatı oldu. Instagram verilerine göre platformda paylaşılan video içerik sayısı her yıl ortalama dört kat artıyor. 2020 yılında ise çevrimiçi tüketici internet trafiğinin yüzde 80’ini videonun oluşturması bekleniyor. Aynı konferansta Facebook Kuzey Avrupa Yaratıcılık Bölüm Başkanı Kat Hahn, “Kısa video içeriği kullanmamak markalar için bir seçenek değil” yorumunda bulundu. Zaten bununla paralel olarak markaların kullandığı en popüler platformlar da video paylaşımını daha etkili ve heyecan verici kılacak özellikler de ekliyor. Facebook, Snapchat, Instagram ve Twitter bu alanda, canlı yayın özelliği gibi örnekleri olan pek çok yatırım yaptı ve yapmaya devam ediyor. Markalardan beklenen ise, kullanıcıların paylaştığı videolardan bağımsız daha profesyonel “canlı yayın” paylaşımları.

Bütün bu temel dijital pazarlama trendlerinin yanı sıra, 2018 yılında pazarlamacıların gündemi başka yeniliklerle de dolu olacak. Bunlar arasında potansiyel olarak en etkili olabilecekler; hedefi daha kesin reklamlar hazırlama, sesle yapılan aramalara yönelik içerik oluşturma, büyük veri kullanımı ve algoritmalar, topluluk iletişimi ve kişiselleştirme. Dijital pazarlama, teknolojiyi kendine rehber olarak aldıkça çok kısa periyotlarda çok farklı pazarlama araçları ile tanışmak, bunları kullanmak ve sıkılmak kullanıcılar ve takipçiler için “yeni normal” olacak gibi gözüküyor. ■

Koç Holding Kurumsal İletişim ve Dış İlişkiler Direktörü Oya Ünlü Kızıl

"Toplumsal cinsiyet eşitliğini iş birlikleriyle sağlayacağız"

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ KONUŞULURKEN, TOPLUMSAL VE EKONOMİK ALANLARDA EŞİTLİĞİ SAĞLAMAYA YÖNELİK ADIMLAR DA UMUT VERİYOR. OCAK AYINDA TÜSİAD'IN İSMİNDEKİ "İŞ ADAMLARI" KELİMESİNİ "İŞ İNSANLARI" OLARAK DEĞİŞTİRMESİ ANLAMLI BİR AÇILIMDI. YİNE BU YILKI DAVOS ZİRVESİ'NDE KAPSAYICI BÜYÜME VE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ TEMASININ ÖNE ÇIKMASI DA ÇOK DEĞERLİ BİR KATKIYDI. ZİRVENİN KATILIMCILARINDAN TÜSİAD TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ ÇALIŞMA GRUBU BAŞKANI VE KOÇ HOLDİNG KURUMSAL İLETİŞİM VE DIŞ İLİŞKİLER DİREKTÖRÜ OYA ÜNLÜ KIZIL BU KONUDAKİ GELİŞMELERİ DEĞERLENDİRDİ.

"Parçalanmış bir dünyada ortak bir gelecek nasıl oluşturulabilir?" Bu soruya kısa yoldan yanıt vermek son derece zor ve bu yıl Davos'taki Dünya Ekonomik Forumu için toplanan liderler bu anlamlı soruya yanıt aradı. Bu çerçevede Davos Zirvesi'nin 48 yıllık tarihinde ilk kez, tüm oturumların eş başkanlarının kadın olması kararı alındı. Bu duyarlılık toplantıların içeriğine de yansdı. Kanada Başbakanı Justin Trudeau'nun ülkesinin şu anda başkanlığını yürüttüğü G7'de "bu yıl yapılacak her

çalışmada toplumsal cinsiyet eşitliğinin öncelikli olacağını" açıklaması tüm liderler için önemli bir örnek oluşturdu. Davos'taki temel hedef, toplumsal cinsiyet eşitliğinin bir insan hakları meselesi olduğu kadar; her ülke için kalkınmanın önündeki en büyük engellerden biri olduğuna da dikkat çekmekti. Bu kapsamda, Davos Zirvesi'nden önce TÜSİAD'ın isim değişikliğine giderek, adında geçen "iş adamları" kelimesini "iş insanları" olarak değiştirmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda ülkemizde farkındalığı artırmaya dönük anlamlı bir vurgu oldu.

TÜSİAD Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Çalışma Grubu Başkanı ve Koç Holding Kurumsal İletişim ve Dış İlişkiler Direktörü Oya Ünlü Kızıl ile bu iki önemli gelişmeyi konuştuk.

Davos Zirvesi'nin de katılımcısı olan Oya Ünlü Kızıl, hem zirvede konunun nasıl değerlendirildiğini hem de TÜSİAD'da atılan adımları Bizden Haberler'e değerlendirdi.

Toplumsal eşitlik konusundaki farkındalık her geçen gün artıyor. Bu konu dünya çapında gündemde giderek daha fazla yer kaplıyor. Davos'ta düzenlenen Dünya Ekonomik Forumu Zirvesi'nde de kadın ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusu her zamankinden çok daha ön plandaydı. Toplantıları yerinde izleyen bir kişi olarak, zirvede konunun ne şekilde ele alındığını ve izlenimlerinizi anlatır mısınız?

Davos Zirvesi'nin bu seneki ana teması "Parçalanmış Bir Dünyada Ortak Gelecek Oluşturmak" idi ve ilk defa tüm eş başkanlar kadındı. Zirve boyunca birçok dünya liderinden toplumsal cinsiyet eşitliği yönünde çağrılar oldu. Kapsayıcılık, adalet ve eşitlik olmadan toplumlar içinde ve ülkeler arasındaki ayrışmanın da azalmayacağı çok açık. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sadece bir insan hakları konusu olmadığı; dünya nüfusunun yarısının eşit hak ve fırsatlardan yararlanmasının sürdürülebilir kalkınma için de bir ön koşul olduğu sıkça vurgulandı. Zirvenin önemli konu başlıklarından olan teknolojik gelişmeler, inovasyon ve eşitsizlikler, toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilişkilendirilerek konuşuldu. Özellikle Fransa Başkanı Emmanuel Macron'un ve Kanada Başkanı Justin Trudeau'nun konuşmalarında toplumsal cinsiyet eşitliğine dair önemli açıklamalar vardı. Başkanlar, ülke düzeyinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için özellikle istihdamda kadın oranının artırılması ile birlikte toplumsal ve ekonomik hayatta kadının güçlendirilmesi için gerekli olan politikaların üzerinde durdular. Eşitlik konusunun bu kadar ön planda olmasına rağmen, zirveye katılanların sadece

"KOÇ HOLDİNG'İN DE BİR PARÇASI OLDUĞU KÜRESEL HEFORSHE HAREKETİNİN, ERKEKLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ ALANINDA HAREKETE GEÇMESİNİ DESTEKLEYEN ÖNCÜ GİRİŞİMLERDEN BİRİ OLDUĞUNU SÖYLEYEBİLİRİZ."

yüzde 21'i kadındı. Toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı toplantıların katılımcıları da her zaman olduğu gibi çoğunlukla kadınlardı. Oysa önyargıları yıkmak için erkekleri de toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarına katmak gerekiyor. Bu anlamda, Koç Holding'in de bir parçası olduğu küresel HeForShe hareketinin, erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliği alanında harekete geçmesini destekleyen öncü girişimlerden biri olduğunu söyleyebiliriz.

Koç Topluluğu, Türk iş dünyasının ve özel sektörün en önemli temsilcilerinden biri olarak, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda da önemli bir sorumluluk üstlendi. Hem HeForShe'nin ülkemizdeki en önemli destekçilerinden biri oldu hem de Ülkem İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekliyorum Projesi ile kadınların iş dünyasındaki yerinin daha da güçlenmesinin önünü açtı. Siz ülkemizde, bu alanda oluşmaya başlayan farkındalığa Koç Topluluğu'nun katkısını nasıl değerlendiriyorsunuz?

2013'te Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından geliştirilen "İş'te Eşitlik Bildirgesi"ni ve hemen ardından Birleşmiş Milletler'in Kadının Güçlenmesi İlkeleri'ni (WEPS) imzaladık. Sonrasında Birleşmiş Milletler'in davetiyle, UN Women tarafından yürütülen HeForShe hareketinin Türkiye sözcüsü olduk. 2030 yılına kadar toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamayı hedefleyen HeForShe, bu hedefe ulaşmayı hızlandırmak amacıyla 10 devlet başkanı, 10 üniversite rektörü ve 10 şirket lideri öncülüğünde Etki Liderleri programını başlattı. Yönetim Kurulu Başkanımız Sayın Ömer M. Koç'un liderliğinde Etki Liderleri programı kapsamındaki çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Ülkem İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekliyorum projesiyle AÇEV ve TAPV işbirliğinde 84 bin çalışan ve bayi temsilcimize yönelik farkındalık eğitimleri düzenledik. Bu kişilerin toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı ile tanışmasını ve bu konuya yönelik kalıp yargılarını değiştirmek üzere adım atmalarına katkı sağladık.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinde desteklediğimiz bir diğer önemli platform, UN Women ve UN Global Compact tarafından geliştirilen Kadının Güçlenmesi İlkeleri, bir diğer deyişle WEPs. Bildiğiniz gibi geçen sene toplamda 30 Koç Topluluğu şirketi Birleşmiş Milletler Kadının Güçlenmesi İlkeleri'ni imzaladı. Böylece Topluluk olarak WEPs'in Türkiye'deki en güçlü destekçilerinden biri haline geldik.

Diğer taraftan, etki alanımızın önemli bir kısmını da Koç Topluluğu'na ait markaların yaptığı iletişim çalışmaları ve ulaştıkları hedef kitleleri oluşturuyor. Koç Topluluğu markalarının yaptığı tüm iletişim çalışmalarına toplumsal cinsiyet eşitliği filtresini eklemek hedefiyle bir rehber ve bir dizi atölye çalışması gerçekleştirdik. 2017 yılı itibarıyla bu alandaki performansımızı izlemeye başladık. Nihai amacımız, büyük kitlelere ulaşan iletişimimizde geleneksel rol dağılımını kırmak. Tüm bu çalışmalar bize etkileyici sonuçlar verse de, toplumsal cinsiyet eşitliğine ulaşmak söz konusu olduğunda henüz yolun başında olduğumuzu söyleyebiliriz. Bu karmaşık ve çok boyutlu soruna ancak iş birlikleriyle çözüm geliştirebiliriz. Bu bakış açısıyla, Koç Topluluğu olarak, hem özel sektörün kendi arasında, hem de özel sektör-kamu-sivil toplum-akademi dünyasında iş birlikleri kurulması için de uygun ortamları sağlamaya çalışıyoruz.

TÜSİAD'da Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Çalışma Grubu Başkanı'sınız. TÜSİAD'da ocak ayında isim değişikliği gündeme geldi. Bu kararın alınmasında hangi faktörler etkili oldu?

"Kadın-erkek eşitliğini gözetmek", zaten TÜSİAD'ın amaçları arasında ve net bir şekilde dernek tüzüğünde de yazıyor. Bu amaç doğrultusunda, iş kültüründe ve sosyal hayatta toplumsal cinsiyet eşitliğinin

sağlanması yönünde çalışmalar yapıyoruz. TÜSİAD Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Çalışma Grubu olarak özellikle kadının iş gücüne katılımı, istihdamda kalması, karar mekanizmalarına dâhil olması, cinsiyet temelli şiddeti engelleme yönünde uzun zamandır çalışıyoruz. Toplumsal cinsiyet eşitliğine ulaşmak için çok yönlü çalışmaların eş zamanlı olarak yapılması ve dönüşümün kendi içimizden başlaması kritik öneme sahip. 2018 yılı itibarıyla TÜSİAD adında geçen "iş adamları" kelimesinin, "iş insanları" olarak değiştirilmesi bunun en güzel örneklerinden biri oldu.

TÜSİAD Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Çalışma Grubu'nda son bir yılda yapılan çalışmalardan ve alınan yoldan bahseder misiniz?

Çalışma Grubu olarak biz bu dönem çalışmalarımızı topluma dönük yüzümüz olan marka iletişimi ve pazarlama faaliyetlerimizle destekleme kararı aldık. Reklamverenler olarak tüketiciye dokunan güçlü markalarımız var. Bu markalar her gün pek çok farklı kanaldan kadınlara, erkeklere ve ailelere seslenen iletişim çalışmaları yürütüyor. Bu iletişim çalışmalarında kullanılan dil ve görsel dünyayı, geleneksel kalıplardan arındırarak toplumsal dönüşüme katkı vermek istiyoruz. Çeşitli araçlar geliştirerek, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı iletişim modellerinin şirketler tarafından benimsenmesi için çalışıyoruz.

Toplumu etkileme gücü çok yüksek olan bir diğer mecra ise televizyon dizileri... Dizilerde kadın ve erkeklerin konumlandırılmaları, sözlü ifadeler ve görsel dil, geleneksel cinsiyet kalıplarını yeniden üretiyor. Oysa dizilerde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlandığı bir dünya yaratabilsek, dönüşüm için çok önemli bir adım atmış olacağız. ■

Erna Solberg, Chetna Sinha, Ginni Rometty, Christine Lagarde, Isabelle Kocher, Fabiola Gianotti ve Sharan Burrow (Soldan sağa)

En iyi dileklerinizi ifade eden Bir Dünya Çiçek var.

TEV Bir Dünya Çiçek projesi sayesinde, davetler artık gençler için eğitim umudu.
tev.org.tr adresine girin, dilediğiniz renkte çiçeği dilediğiniz davete, düğüne ya da
açılışa gönderin, siz de bir gencin eğitim umudu olun.

TÜRK EĞİTİM VAKFI
1967

tev.org.tr | 444 0 838

BİR DÜNYA ÇİÇEK

“Çalışanlarımızla aile olabilmek, bizi biz yapıyor”

30 YILI AŞKIN SÜREDİR İZKAR OTOMOTİV’LE FORD BAYİLİĞİNİ SÜRDÜREN MURAT YOLCU VE EKİBİ TİCARİ BAŞARILARININ YANI SIRA SOSYAL SORUMLULUK PROJELERİNE VERDİKLERİ ÖNEMLE DE BİR ADIM ÖNE ÇIKIYOR.

Murat Yolcu, başarılarının temelinde çalışanlarına verdikleri değerini olduğu görüşünde.

■ BİRAY ANIL BİRER

İzmir ve Edremit çevresinde yıllardır başarıyla Ford bayiliğini sürdüren İzkar A.Ş.’nin kurucularından Murat Yolcu, yenilikleri sürekli takip ederek, ekip çalışmasına önem vererek ve çalışanlarını gözeterek iş hayatında başarıyı yakaladığını söylüyor.

Kişisel ve mesleki hikâyeniz nasıl ilerledi?

1966 yılında Balıkesir’de doğdum. Gençlik yıllarım tamamen çalışarak geçti diyebilirim. Karahallılar Grup bir aile şirketi ve ben de şirketin üyesiyim. Geçmişten bugüne güzel işler başardık ve başarmaya da devam ediyoruz. 1965 yılında Fiat traktör bayiliği ile girdiğimiz otomotiv sektöründe bir sonraki adımımız, 1971 yılında, Tofaş Fiat Türk bayiliğini de almak oldu. Aynı tarihlerde Türkiye’de kurulan ilk 29 bayiden biriydik. 1986 senesinde Ford ile tanıştık ve Balıkesir Akoto bayiliğimizi açtık. 32 yıllık bir geçmişe sahip Akoto bayimiz Edremit’te açılan şubemiz ile çalışmalarını bölgede devam ettiriyor. 2011 ise İzmir İzkar A.Ş. ile yolumuza devam ettiğimiz bir yıl. İzkar, isminden de anlaşılacağı üzere İzmir & Karahallılar isimlerinin ortak paydada şekillenmiş hâli. Kısa sürede aile şirketlerimizden İzkar’ın da İzmir bölgesinde elde ettiği başarılar ile adımızı bölgede bu denli duyurabilmiş olmaktan son derece gururluyuz.

Bayilerinizde Ford adına nasıl faaliyetler yürütüyorsunuz?

Bayiliğimizde yıllardır koşulsuz müşteri memnuniyetini hedefliyoruz. Doğru köprüleri kurduğumuz için, insanların markaya olan güveni sürekli artıyor. Kendi teknoloji altyapımızı

İzkar Otomotiv ekibi, müşteri beklentilerini ilk sırada tutuyor.

artırarak ve eğitim desteği ile ürünlerin mevcut teknolojik özelliklerini sürekli vurguluyor, markanın bu konudaki öncü adımlarını doğru bir şekilde aktarıyoruz. Yerel fuarlar, dijital mecralar ve açık alan reklamları ile markamızı tanıtmak için her gün daha çok çalışıyoruz.

Koç Topluluğu'yla çalışmak size neler kattı?

Öncelikle böylesine büyük bir bünyeye dâhil olmak elbette gurur verici. Koç Topluluğu gerek yaptığı yatırımlar, gerekse sağladığı istihdam oranı ile bugün Türkiye ve dünya ekonomisi için tartışılmaz bir öneme sahip. Biz de bu ailenin bir parçası olmaktan mutluluk duyuyoruz. Bu sorumluluğu uzun yıllar sürdürebilir kılmak ve işi layığı ile yerine getirmek elbette bazı çabalar gerektiriyor. Bir kere işinize kendi işiniz gibi sarılmalısınız. Onu sahiplenmeli ve ona inanmalısınız. Bizim işimizin en önemli kısmını aidiyet duygusu oluşturur. Siz çalışanınızı ailenize dahil edersiniz ve başarı kendiliğinden gelir. Burada değerli Vehbi Koç'un bir sözünden de söz etmek isterim: *"Her işin başarıya ulaşmasında en değerli unsur insandır. Yetişmiş insan gücü bir ülkenin, bir işyerinin istikbali için en büyük teminattır."* Sayın Vehbi Koç değerli öğütleri ile bizlere çok büyük bir miras bırakmıştır. Bizler de yolumuzu emin adımlarla en iyi şekilde devam ettirmeye çalışıyoruz.

Ekibiniz kaç kişiden oluşuyor? Başarılı olmak için ekibinizle nasıl bir diyalog yürütüyorsunuz?

İzmir ve Balıkesir olmak üzere toplam 170 kişilik bir ekibiz. Gün geçtikçe de büyüyoruz. Başarımızın temeli çalışanımıza verdiğimiz değerle doğru orantılı. Çalışanlarımız bizler için her şeyden değerli. Yaptığımız işi inanarak yapıyoruz. Birbirimize inanıyor ve güveniyoruz. Tabii bu detaylara iş disiplinimizi ve ahlaki değerlerimizi de eklediğimizde ortaya güzel sonuçlar çıkıyor.

İzmir ve çevresini, Ford için farklı kılan özellikleri neler? Bölgenin genel refahına nasıl katkıda bulunuyorsunuz?

İzmir bölge açısından bizim için oldukça önemli çünkü şehrin bir kolu büyük bir sanayii bölgesine uzanırken diğer bir kolu ise tarım ve çiftçilik açısından epey zengin. Hâl böyle olunca ihtiyaca göre şekilleniyoruz. Profesyonel çalışma arkadaşlarımızla da müşterilerimiz için faydalı olmak için sonsuz bir uğraş içindeyiz. Alan bu denli zengin olduğu için de firma ziyaretleri ve yerinde hizmet önemseydiğimiz detaylar arasında. Bugün müşterimize kendisini özel hissettirebilmek ve hızlı aksiyon alabilmek adına sahadaki arkadaşlarımız da işlerini oldukça profesyonel şekilde yürütüyor.

İş hayatında benimsediğiniz değerler, prensipler nelerdir?

Öncelikli önemseydiğimiz konu çalışanlarımızla bir aile olabilmek. Bu bizi biz yapıyor. Tabii bu doğrultuda mesleğimize duyduğumuz saygı, ahlaki değerlerimiz ve iş disiplininiz de çok önemli.

Yakın gelecekte işletmeniz adına projeleriniz, planlarınız var mı?

Şu an öncelikli olarak devam eden projemiz İzmir-İzkar bayimiz için yapılan yeni showroom projesi. Ege Bölgesi'nin en büyük plazalarından biri bitmek üzere. Yeni yerimize bu yıl içerisinde geçmeyi hedefliyoruz. Bu kısa zaman içerisinde güzel başarılarla imza atan ekibimiz için de çok daha iyi olacaktır. Emin adımlarla gün geçtikçe büyüyoruz ve heyecanlıyız. Onun yanı sıra, devam eden bir sosyal sorumluluk projemiz var. Projeyi Ege Orman Vakfı'yla işbirliği içinde yürütüyoruz. Seferihisar ve Tire bölgesinde İzkar Ormanı yapılıyor; araç alan müşterilerimiz adına orada fidan dikiyoruz. 1000 adedi geçtik kısa sürede. Bu proje diğer bayilerimizde de başlamak üzere. Doğaya ve doğal olana sevgimiz ve saygımız yüksek; bunu önemsiyoruz. ■

Sağlıklı gıdada yeni trend: Fermantasyon

BU ARALAR HERKES SAĞLIKLI YİYECEKLER, DEĞİŞİK PİŞİRME YÖNTEMLERİ VE ORGANİK BESLENMEYLE YATIP KALKIYOR. İLERİ SEVİYEYE GEÇENLERSE EVDE SİRKE GİBİ FERMENTE GIDALAR YAPIYOR. ÇÜNKÜ YENİ TREND, BU SAĞLIKLI ÜRÜNLERE BESLENMEDE ÖNEMLİ YER VERMEK.

YASEMİN BALABAN

Fermantasyon deyince çoğunluk için şöyle bir durup düşünmek normal. Günlük hayatta pek kullandığımız bir kelime değil. Ama ya sirke, turşu, sucuk, tarhana ya da ekmek... İşte onlar, yemek kültürünün vazgeçilmez ancak çoğu kişi tarafından kimyasal süreci çok da iyi bilinmeyen gıdaları. Son yıllarda sağlıklı gıda trendinin yükselişiyle birlikte kıymet kazanan fermentasyon, aslında çok basit tanımıyla bir maddenin bakteri, mantar ve diğer mikroorganizmalar sayesinde çürümesi ya da Türkçesiyle, mayalanması demek. Sebzelerin, etlerin, tahılların ya da sütün çeşitli yöntemlerle çürütülmesiyle hem bu ürünlerin uzun süre saklanabilmesi sağlanıyor hem de dönüştükleri yeni yapılar sayesinde sağlık için daha da faydalı hale geldikleri ifade ediliyor. Onları sağlıklı hale getiren de probiyotikler. Bağırsak florasını sağlıklı tutan probiyotikleri bilmeyen yok. İşte fermente gıdaların içinde bağırsak şifası olan bu yararlı mikroorganizmalardan bolca var.

Son dönemde yapılan bilimsel çalışmalar bağırsakların ikinci beyin ilan edilmesine yol açtı. Vücudu sağlıklı tutan, bağırsaklık sisteminin temeli

olan bağırsakların sağlamlığı da probiyotik varlığına bağlı. Bağırsak florasının yüzde 90'ını oluşturan probiyotikleri bu seviyede tutmak yüzde 10'luk zararlı bakterilere fırsat tanımamak gerekiyor. Katkılı, endüstriyel gıdalar, toksik maddelerle, ürettikleri enzimler ve vitaminlerle savaştan probiyotiklerin kaynağı da yakın zamana kadar demode kabul edilen

ancak sağlığa faydaları anlaşıncaya tahtlarına yeniden oturan geleneksel gıdalardan sirke, turşu, boza kefir, ekşi mayalı ekmek gibi besinler.

SEBZE VE MEYVELERİ DÖNÜŞTÜRMEK

Kaynağı kesin olarak bilinen, endüstriyel maddeler içermeyen fermente ürünlerle beslenmek için bu gıdaları evde yapmak, son dönemde popüler bir mutfak faaliyetine dönüşmüş durumda. Tarihsel kayıtlar sebze ve meyvelerin bin yıllardır mayalanarak tüketildiğini gösteriyor. Sirke ve şarap belki de ilk fermente besinler. İnsanların tüketebileceğinden fazla ürünü

saklamak için bulduğu saklama yöntemlerinden biri fermentasyon. Turşu da bunlar arasında öne çıkanlardan. Sebzelerin tuzlu suda bekletilerek fermente olmasıyla elde ediliyor. Geleneksel mutfakların en önemli gıdalarından olan boza ve tarhana da tahılların fermente edilmesiyle üretilen ürünler. Bu aralar çok popüler olan ve endüstriyel fırınların bile ürün listesine eklediği ekşi mayalı ekmeğin başlangıcı olan ekşi maya da unun fermente edilmesinin sonucunda ortaya çıkıyor. Son dönemde diyetisyenlerin bile tavsiye listesine giren yeni bir çeşit fermentasyon var: Baklagillerin

fermantasyonu. Baklagillerin aslında birer tohum olduğu, uygun koşullar oluşana kadar kendini korumak için fitik asidi kullandığı, insanların da bunu sindiremediği bilgisinden hareketle bunların da fermente edilerek yenmesi öneriliyor. Fitik asidi parçalamak için fitaz enzimini harekete geçirmek üzere bakteriler kullanılıyor. Bu da evde en kolay şekilde fermentasyonla yapılıyor. Suyla ıslatılan baklagiller 24 saat bekletildikten sonra yıkanıp süzülüyor. Daha sonra tekrar suya konan baklagiller peynir altı suyu eklenerek yine 24 saatin sonunda yenecek hale geliyor.

Türk mutfak kültürünün vazgeçilmez unsurlarından olan çayın da fermente bir ürün olduğu pek bilinmez. Siyah çayın üretim aşamalarından biridir fermentasyon. Önce sıcak hava ile suyu buharlaştırılan çay yaprakları kıvrılma denen bir parçalama işleminden geçtikten sonra fermente edilir. Yaş çay yaprağının hücre öz suyunda bulunan kimyasal bileşikler oksidaz enziminin etkisiyle biyolojik değişikliğe uğrar. Çoğu kişi için antikaya dönüşen boza da fermente olduğu için şimdilerde yüceltilen başka bir gıda. Nereye bakılsa özellikle kış aylarında evde boza tarifleriyle karşılaşılıyor. Darı, buğday, arpa gibi hububatların fermente edilmesiyle elde ediliyor bu geleneksel kış içeceği de. Çok az da olsa alkol içeren bozanın Osmanlı'da yasaklandığı dönemler de var kayıtlarda. Hububatların haşlanıp şeker katılmasıyla yapılan boza yapım sürecinde şekerin mayalar tarafından yenmesiyle oluşuyor alkol. Boza, hayvansal gıda tüketmeyen veganlar arasında da popüler bir içecek. Kefir ya da yoğurt gibi fermente gıdalar hayvansal bir besin olan süt kaynaklı olduğu için buğday ya da darıdan yapılan boza veganlar için sağlıklı bir seçenek oluşturuyor. Yemek bilinci ve sağlıklı gıda trendi yükselirken fermente gıdaların da önemi artıyor. Neyse ki Türk mutfakları son dönemin bu popüler eğilimine ayak uydurmak için hayli zengin malzemeye sahip. Geriye bunları evde yapmak için ya da ev tipi üretimi bulmak için gayret etmek kalıyor. ■

EV YAPIMI ELMA SİRKEŞİ

Evde elma sirkesi yapmak, son dönemde popüler bir trend. Aşağıdaki tarifi izleyerek siz de bu değerli ürünü evde hazırlayabilirsiniz.

- İlaçsız, tatlı elmalar yıkanır ve kendi kendine kurumaya bırakılır.
- Elmalar küçük küçük doğranıp cam kavanoza üçte ikisi ölçüsünde doldurulur.
- Üstüne klorsuz içme suyu dört-beş parmak boşluk kalacak şekilde konur.
- Maya olarak yaklaşık bir çay bardağı doğal sirke ya da sirke anası eklenir.
- Elmalar dibe çökene kadar her gün mutlaka tahta olmayan bir kaşıkla karıştırılır. İkinci günden itibaren köpürme başlar. Bu fermentasyonun başladığının belirtisidir.
- Elmalar çökünce ağzına kalın dokumalı bir bez örtüp kenarları çok sıkı sabitlenir.
- Elma yüzünde oluşan sirke anası dibe çökünce sirke süzülür.
- Süzülen sirke şişelenir ve oda ısısında karanlık bir yerde saklanır.
- Sirke anası sirke içinde oda ısısında karanlık bir yerde ağzı kapalı saklanabilir.

Kaynak: www.fermentemutfagim.com

BİTKİLERİNİZ İÇİN KOMPOST

Bitki yetiştirmenin verdiği mutluluğu ikiye katlamak ister misiniz? Atıklarınızı kompostta dönüştürerek bitkileriniz için değerli bir besin yaratırken aynı zamanda ekolojik döngüye katkıda bulunabilirsiniz.

YASEMİN BALABAN

Büyükşehirlerde bir kişi her gün yaklaşık 1,5 kilogram civarında çöp üretiyor. Bunun da yaklaşık yüzde 60'ı organik atıklardan oluşuyor. Bu organik ve inorganik çöplerin karışıp yığınlar halinde istiflendiği, çürümenin zorlaştığı ve toksik maddelerin olduğu ortamlarda bir de küresel ısınmanın en önemli müsebbiplerinden metan gazı oluşuyor. Üstelik ekolojik döngüye girmesi gereken meyve, sebze, kağıt gibi organik malzemeler döngüden çıkıp tam anlamıyla çöpe dönüşüyor. Oysa evlerden çıkan pek çok atığın değerli birer toprak besinine dönüşmesi mümkün. Toprakla uğraşanlar için ziyan edilemeyecek denli önemli olan bu evsel atıklar kompost adı verilen bir malzemeye dönüştürülebilir. Organik malzemelerin çözünerek toprağa karışması sürecinde bir evre olan kompost, çözünen malzemenin tanınmaz hale geldiği ancak organik malzemenin, suyun ve minerallerin

mümkün olduğunca yüksek olduğu aşamaya verilen addır. Çok değerli bir gübre olan kompost çiftçiler ve bahçıvanların toprağı zenginleştirmek için kullandıkları bir malzemedir. Ancak sadece bahçesi ya da tarlası olanlar değil şehirlerde yaşayanlar da gübreye ihtiyacı olmasa bile ekolojik döngüye katkıda bulunmak için kompost yapabilir.

Kompost yapımı için pek çok yöntem olsa da bunu balkonda yapmak isteyenlerin izleyebileceği ve çok zor olmayan birkaç yol var:

Soğuk kompost: Bu yöntemde atıklar bir kapta biriktirilir ve çözünene kadar beklenir. Diğer yöntemlerdeki hızlı çözüldürecek müdahaleler yapılmadığı için kompost oluşumu bir yılı bulabilir. Ancak zahmetsiz olduğu için en kolay yöntem budur. Buğday Derneği'nin hazırladığı kompost rehberine göre, yaklaşık bir metreküp alan, dört kişilik bir ailenin yıllık kompost ihtiyacını karşılamaya yeter. Kutunun içine kümes teli gerekerek, hayvanların

içeri girmesini engelleyebilirsiniz. Yeriniz küçükse, kapağı kapanan delikli bir çöp kovası veya tambur kullanmak da uygun çözüm olabilir. Kova dolduğu zaman bir kenarda bekletir veya içindekileri toprağa gömebilirsiniz. Hareketli bir sistem olan tambur da ara sıra döndürülerek içindeki organik maddenin karışması ve havalanması sağlanır. Kötü kokuları engellemek için ise her meyve sebze atığından sonra kağıt gibi kuru malzemelerle yığını kapatmak gerekir. Soğuk kompost yığınının çok fazla asidik veya alkali malzeme eklememek iyi olur.

Bokaşi: Bahçelerde doğanın güçleri organik atıkları kompostlaştırmak için çalışabilir ancak apartman balkonlarında bu doğal güçleri taklit eden sistemler kurmak gerekiyor. Bokaşi kompostu da böyle bir yöntem. Japoncada fermante edilmiş organik madde anlamına gelen bokaşide genellikle buğday kepeği ya da benzeri

malzemeler; pekmez, su ve bazı önemli organizmalardan oluşan EM (effective microorganisms/ etkin mikroorganizmalar) denen bir formül ile karıştırılarak fermente edilip sonra kurutuluyor. Kurutulan bu bokaşı kompostun küçük bir miktarı da daha büyük miktarlarda kompost yapımında kullanılabilir. Bokaşı kompostu için izlenen yol, EM'deki bakterileri kuru bir malzemeye emdirip (kepek, talaş, vb) kuruttuktan sonra kullanılmak üzere saklamak. Bokaşı, komposttan ziyade turşu yapmaya benziyor ve anaerobik koşullar altında oluşuyor. Küçük bir kovada bile yapılabilir, koku ve sinek yapmıyor, metan gazı çıkarmıyor. Dolayısıyla apartman dairelerinde bile kullanılabilir. Besin kaybı olmuyor, çevirmek veya karıştırmak gerekmiyor. Tüm işi mikroorganizmalar yapıyor. En büyük avantajı ise her türlü organik atığın bu şekilde rahatça parçalanabilmesi. Et ve süt ürünleri, narenciye gibi soğuk kompost veya solucan kompostuna atılamayan malzemeler, bokaşıda büyük bir hızla çözünüyor. Kapağı hava geçirmeyecek şekilde ayarlanmış bir kutuya yemek artıkları (suyunun süzölmüş olması tercih ediliyor) her atıldığında bir-iki kaşık bokaşı serpilir ve kutu dolduktan sonra yarım bardak bokaşı ile üstü örtölüyor. Atıklar 14 gün içinde fermente oluyor. Açıldığında atıkların görüntüsü değişmemiş

oluyor ancak fermente olmuş oldukları için turşuya benzer bir koku oluyor ve beyaz bir küflenme görülüyor. Bu fermente atıklar toprakla karıştığında da 30 gün içinde kompostta dönüşüyor.

Solucan kompostu: Vermikompost da denen bu yöntemde çözündürme işini solucanlar yaparken onların atıkları da değerli bir gübre haline geliyor. Kompost yapımı için kullanılan tür, Kırmızı Kaliforniya Solucanı (eisenia foetida). Genellikle gübreli ortamlarda bulunuyor. Kompostla başlamak için bir avuç solucan yeterli oluyor. Gübreli yerlerden temin edilebileceği gibi, satın almak da mümkün. Üst üste konabilecek iki kova ya da sandık, sineklik, bir miktar toprak, karton ya da kese kağıdı bu yöntem için gerekli olan malzemeleri oluşturuyor. Üstteki kovanın altına ve yanlarına delik açılıp bu delikler sineklikle kapatılıyor. Üsttekinden akan su alttakine dolacak şekilde kovalar üst üste konarak balkona yerleştiriliyor. Üstteki kovaya bir miktar toprakla birlikte solucanlar bırakılıyor. Ardından mutfak atıkları ekleniyor. En üste de karton ya da kese kağıdı konup kapatılıyor. Solucanlara atılan parçaların küçük olması gübre oluşum sürecini hızlandırıyor. Tabii bu düzeneği hazır olarak satın alma seçeneği de mevcut.

Solucanlar sebze meyve atıkları özellikle de muz, yumurta kabuğu ve çay/kahve posasını seviyor. Kağıt ve karton gibi selülozik maddeleri de tüketiyorlar. Soğan, sarımsak, narenciye gibi fazla asidik gıdalar ise çokça verilirse zararlı olabiliyor. Solucanlar, et, süt ve kemik gibi hayvansal ürünleri öğütemiyor.

Kavun, karpuz gibi fazla sulu meyveler, parlak baskılı kağıt ve her türlü kimyasal maddeden uzak tutulmaları gerekiyor. Tüketebileceklerinden fazla sulu atık verilmemesi gerekiyor.

Kolay kompost: Kompost ihtiyacı olmayan ancak çöplerini doğada kolay çözünür hale getirmek isteyenler için Meyvelitepe blog sitesindeki tarif şöyle: Yüzde 100 çözünebilir bir poşet çöp kovasına yerleştiriliyor. Ardından parlak olmayan kağıtlar küçültülüp poşetin dibine çok kalın olmayan bir tabaka halinde döşeniyor. Laktik asit bakterisi içeren ekşi maya, yoğurt gibi bir sıvı sulandırılarak kağıtlar nemlendiriliyor. Organik atıklar atıldıktan sonra poşet kapatılıyor. Poşet çöple doluncaya kadar, her kullanımda içindeki hava çıkarılıp, ağzı sıkıca bağlanıyor. Arada ince tabakalar halinde kırpıntı kağıtları atılmaya devam ediliyor. Birkaç gün içinde poşetteki çöpler ekşi, hatta turşu gibi kokmaya, pamuksu bembeyaz bir küf tabakası oluşmaya başlıyor. Her türlü fermentasyonda olduğu gibi bunda da çok rahatsız edici kokular oluşması, bir şeylerin yanlış gittiğine işaret ediyor. Bu durumda çöpe biraz daha maya, yoğurt vb. ile biraz daha kağıt kırpıntısı eklemek sorunu çözüyor. Poşet tamamen dolunca ağzı hiç hava almayacak şekilde kıvrılıp sıkıca bağlandıktan sonra çöpe atılabilir. Kısacası bahçesi olmayanların da ekolojik çözümler üretmesi mümkün. Tek yapılması gereken küçük de olsa bir adım atmak. ■

STEFAN ZWEIG'I NEDEN SEVİYORUZ?

Stefan Zweig, Türkiye'de çok okunan kitaplar listelerinde hatırı sayılır bir yere sahip. Biyografiden romana çok sayıda eser sunan büyük usta, abartısız ama derin anlatımıyla, yapıtlarındaki iyimserlik ve umutla Türkiye'deki okur tarafından da "bizden biri" olarak benimsenmiş durumda.

■ YASEMİN BALABAN

Bir-iki yıldır çok satanlar listelerinin en üst sıralarında hep onun kitapları var. Hem de bir değil birkaç tane. Geçen yılın en çok satan 10 kitabının içinde ise tam üç kitabı vardı. Ünlü hümanist, Viyanalı yazar Stefan Zweig'dan bahsediyoruz. Ajans Press'in Kitap Yurdu, İdefix ve D&R'dan aldığı bilgilerden derlediği listeye göre 2017'nin en çok okunan 10 kitabının arasında Zweig'ın "Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu", "Olağanüstü Bir Gece" ve "Bir Çöküşün Öyküsü" kitapları yer aldı. Sevenleri ve takipçilerini bile şaşırtan bir durum oldu bu. Peki, ölümünün üzerinden 75 yıl geçen yazarı bu kadar popüler yapan ne? Bu sorunun yanıtlarından biri, Zweig'ın oldukça üretken bir yazar olması ve eserlerinin geniş bir yelpazeye yayılması. Telif halklarının kalkmasıyla çok sayıda yayınevi Zweig'ın roman, öykü, gezi anıları, günlük, anı, deneme, oyun ve biyografi gibi pek çok türü içeren kitaplarını Türkiye'deki okurun iştahına sundu. Ünlü edebiyatçı, yazılarındaki iyimser tonla okuru hızla cezbedti. Bu beğenin arkasındaki en önemli neden ise Zweig'ın derin anlatımı sayesinde okurunun imgelemine beslemesi oldu. Yazarın incelikli karakter analizleriyle

insanlığa dair ruh durumlarını ortaya koyduğu uzun öykü ve romanları, okuru hemen içine alan, elinden bırakmadığı, her okuyanın en sevdiği kitaplar listesinde mutlaka yer alan birer başyapıt oldu. "Bir Kadının Yirmi Dört Saati"nde romanın kahramanı olan Bayan C.'ye kumarhanelere gidip kumarbazların ellerini seyrettiğini anlatır Zweig. Sayfalarca süren bu anlatımda ellerin de bir dili olduğunu, kumar oynayan ellerin -yüz ifadelerinin aksine- değişen ruh hallerini nasıl yansıttığını öyle ustalıkla anlatır ki adeta eller tarafından oynanan bir tiyatroyu izletir okura tasvir üstadı. Büyük sırlar ve büyük tutkuları, 20. yüzyıl başındaki, kültürün anayurdu olarak görülen Avrupa manzarasında usta bir akıcılıkla anlatırken okuru da bu atmosfere taşır.

"GERÇEK İNSANI" ANLATAN BİYOGRAFİLER

Zweig'ın popülerliğinin arkasındaki güçlü nedenlerden biri de insanın merkezde olduğu çok önemli biyografiler yazması. Herkesin hakkında az çok fikir sahibi olduğu ya da kimilerinin iyi bildiği tarihi karakterler onun kaleminde adeta birer roman kahramanına dönüşür. Karakterleri ve onların duygu durumlarını sanki yarattığı birer kurgu karaktermişçesine derinliğine

ZWEIG HAKKINDA İKİ KİTAP

Stefan Zweig yazdıkları kadar hayatıyla da ilgi uyandıran bir yazar. Haziran 2015'te Yapı Kredi Yayınları'ndan ilk baskısını yapan, "Stefan Zweig'in Son Günleri" başlıklı kitap, Zweig ve eşi Lotte'nin Avrupa'yı saran kaostan uzaklaşmak umuduyla gittikleri Brezilya'daki son günlerini anlatıyor. Laurent Selsik ve Guillaume Sorel'in hazırladığı ve resimlediği çizgi roman, görselliğe öncelik verenlere Zweig'i tanıtmak için iyi bir kaynak.

Yine Yapı Kredi Yayınları'ndan Mayıs 2016 yılında ilk baskısını yapan "İmkânsız Sürgün - Stefan Zweig Dünyanın Sonunda" başlıklı eser, George Prochnik tarafından kaleme alınmış. "Isak Dinesen: The Life of a Storyteller"ın yazarı Judith Thurman, kitap hakkında şu yorumu yapıyor: "Kozmopolit sözcüğü iki dünya savaşı arasındaki Avrupa'da, yabancı düşmanları, faşistler ve Yahudi karşıtları için kirli bir kelimeydi, ancak aynı zamanda bir kod adıydı. Kozmopolitlik hiç kimsede dev Viyanalı yazar ve hümanist Stefan Zweig'in kişiliğindeki kadar karizmatik şekilde cisimleşmemiştir. Naziler Avusturya'yı işgal ettiğinde Zweig anayurdundan sürülmüştü. Kendisi geçtiğimiz asırda dünya edebiyatındaki haklı yerinden de sürgün edildi. George Prochnik'in bu büyüleyici ve titiz biyografisinde sürgün, evine dönüyor."

Kimi yapıtında karşımıza çıkan alışılmamış kişilikteki insanlar ise yazarın gözüpek heveslerini kamçılıyarak onu yaratıcılığa sürükleyen karakterlerdir. Stefan Zweig bir şeye hep sadık kalır: Doğruya ve insancılığa dikkatimizi çeker, karşıtlar arasında aracı rolünü üstlenir. Okurunu inandırıcı gücüne, anlatımı ve diliyle ulaşır. Zweig iyimserdir, sürekli barışı, iyiliği düşler. Her şeye hümanizmin penceresinden bakar."

BURHAN ARPAD ÇEVİRİLERİ

Akıcı anlatımıyla usta bir yazar olan aynı zamanda düşünür sıfatıyla insan psikolojisinden tarihsel olaylara kadar incelikli bir anlatımla sürükleyici eserler veren Zweig, elbette ki bu özellikleriyle sevilen bir yazar olmayı hak eder. Birçok "çok satar" kitaptaki genel özellik olan sıklık bulunmaz yapıtlarında. Ancak başka dillerdeki

okurların onu sevmesinde kuşkusuz çevirilerin de payı büyük. Türk okuru, Burhan Arpad çevirileri sayesinde ölümünün hemen ertesi yılı olan 1943'te tanıştı Zweig'la. Hıncal Uluç, 1 Aralık 2017 tarihli köşe yazısında Zweig sevgisini Arpad'a şu sözlerle bağlıyordu: "...Baş sebep Burhan Arpad'dır... Okunması kolay ve meraklı uzunca hikâyelerini çevirdi Arpad. Zweig okumak sadece ayrıcalık değil, keyiftir, dostlarıdır." Bir Zweig hayranı olarak çevirmenliği babasından devralan Ahmet Arpad da yazarın 75'inci ölüm yıldönümünde Viyana'da yapılan anma toplantısında Zweig sevgisinin nedenlerini şu sözlerle açıklıyordu: "Zweig; roman, öykü, hatta denemelerde çok bilmişlik taslamaz ve bu bağlamda en zor konuları abartısız, anlaşılır biçimde sunar. İşte bu nedenledir ki, Türk okuru tarafınca benimsenip 'bizden biridir!' kanaatini uyandırmaktadır. Yapıtları iyimserlik içerir, ümit doludur..."

Ahmet Arpad çevirisiyle Zweig öyküleri yayımlayan yayınevlerinden biri de Koridor Yayıncılık. Yayınevi editörlerinden Zübeyde Abat, şu değerlendirmeleri yapıyor: "Kısacık ömrüne iki dünya savaşı sığdırarak tarihin en önemli dönemeçlerine tanıklık etmiş olan Zweig, hiç şüphesiz zamanının ötesinde bir yazar. Psikolojik derinliklere sahip eserlerinin her satırı okuyucunun içine işleyen, beynine kazımak istediği güçlü anlamlara sahip ve kendini bulduğu bir yalnızlık köşesi gibi."

Görünen o ki; yayınevleri Zweig eserlerini çoğaltmaya, okurun iştahını kabartmaya devam edecek. Zweig'la tanışanlar tanışmayanlara hararetle tavsiye ederken, büyük usta satış listelerindeki yerini de korumayı sürdürecektir. ■

anlatırken okuru da zaman makinesindeymişçesine o döneme götürür. Kitap boyunca da o dönemde yaşar okur zihninde. Anlattığı kişiler de ete kemiğe bürünür, birer tarihi figür olmaktan çıkıp "gerçek insan"a dönüşürler bu biyografilerde. Balzac, Macellan, Kraliçe Marie Antoinette, Dickens ve Dostoyevski, Casanova, Stendhal ve Tolstoy bunlardan sadece birkaçıdır.

Bir Zweig uzmanı olan çevirmen Ahmet Arpad, 23 Mart 2017 tarihli makalesinde onu şu sözlerle anlatıyordu: "Viyanalı Stefan Zweig, Freud psikoanalizini uyguladığı öykülerinde olayları, kişi davranışlarını, onların düşün dünyalarını en önemsiz sayılabilecek ayrıntılara kadar işlerken yalın bir lirizm, vurucu bir gerilim sağlamayı ustalıklarla başarır. Anlattıkları çoğu kez onun psikolojik-edebî deneyimleri, kişi olarak yaşadıklarıdır.

TARİHİN SENARYODAN ÇIKMADIĞI ADA MALTA

Bir zamanlar şövalyelerin hüküm sürdüğü, bugün ise Games of Thrones dizisinin entrika ve çatışma dolu birçok sahnesinde doğal set olarak kullanılan Malta'nın popülerliği giderek artıyor. Tarihi dokusunu özenle koruyan bu sevimli ve huzurlu Akdeniz ülkesi, bahar aylarında yazı yaşamak isteyen Avrupalılar başta olmak üzere, gezginleri cezbediyor.

  AHMET BERTUĞ - NİHAL KÖZ

Bir yeri gezerken gözlerinizi kapatıp oranın yüzyıllar önce nasıl bir yer olduğunu mutlaka düşlemişsinizdir. Bunu yaparken gözlerinizi kapatmanızın gerekmediği yerler de var. İşte bunlardan biri de Malta. Akdeniz'deki bu sevimli ülkenin başkenti Valletta'da ya da "sessiz şehir" Mdina'nın sokaklarında gezinirken, köşeyi döndüğünüz anda bir şövalye ile burun buruna gelebileceğinizi rahatlıkla hayal edebilirsiniz. Truva, Monte Kristo Kontu, Gladatör gibi birçok filmde set olarak kullanılması boşuna değil Malta'nın. Son dönemin popüler dizisi Game of Thrones ise bu tarihi dokuyu en iyi değerlendirenlerden. Ülkede birçok farklı mekânda çekim yapılması yetmemiş; dizideki en önemli kent olan Kralın Şehri (King's Landing) için birinci sezonda surlarla çevrili Mdina seçilmiş. Bu diziyeye mekân olması, Malta'nın popülerliğini daha da artırmış. Ülkeye adını veren Malta adasının yanı sıra Gozo ve birkaç küçük adadan oluşan ve haritada bir nokta gibi duran, 450 bin nüfuslu ülke her yıl 2 milyon turist çekmeye başlamış. Malta'nın cazibesi, kuşkusuz sadece tarihi dokusundan kaynaklanmıyor. Sicilya'nın 96 km güneyindeki ülkenin ılıman iklimi, neredeyse yılın sekiz ayı boyunca denize girmeye imkan sağlıyor. Bu nedenle, sadece birkaç binanın bulunduğu Comino adası başta olmak üzere Malta, Akdeniz'in berrak sularında dalış yapmak isteyenler için önemli bir adres. Bahar ya da sonbahar aylarında Avrupa'nın soğuşundan kaçarak sokaklarda tişörtle gezinmek ise ayrı bir keyif.

Malta'nın en cazip yönlerinden birisi ise büyük şehir insanların çok özlediği "yavaş şehir" duygusunu yaşatan atmosferi. "Her Maltalı birbirini tanır, tanıımıyorsa da mutlaka ortak bir tanıdıkları vardır" deyişi, abartılı olsa da buradaki sosyalliğe dair önemli bir fikir veriyor. Otobüse binip şoföre bir soru yönelttiğinizde sinirli bir yüzle değil, dakikalarca size açıklama yapan bir konukseverlikle karşılaşıyorsunuz. Bu esnada arkanızda bekleyen diğer yolcular ise sizi iterek geçmeye çalışmak yerine diyaloga katılıp yardımcı olmaya çalışıyor. Kısacası, bu ülkede insanların acelesi yok.

ŞÖVALYELERDEN AVRUPA BİRLİĞİ'NE

Malta hakkında hiçbir fikri olmayanların bile duyduğu, bu ülkenin bilinirliğini artıran iki kavram var. İlki, Malta Şahini; yani John Huston'ın 1941'de çektiği ve Humphrey Bogart efsanesinin başlangıcı sayılan film. İkincisi ise Malta Şövalyeleri. Kuş uçurup bahşiş toplayan birkaç sokak göstericisi dışında Malta Şahini'nin hatırasına ülkede fazla rastlanmasa da Malta Şövalyeleri'nin bıraktığı izler her yerde. Osmanlı tarafından Kıbrıs'tan Rodos'a, daha sonra da Malta'ya sürülen şövalyeler 1530 yılında buraya yerleşmiş. 35 yıl sonra Osmanlı donanmasının büyük kuşatmasını püskürtmüşler ve sonrasında olası yeni saldırılara karşı da 1 kilometreye 1,5 km büyüklükte bir yarımada, surlarla çevrili başkent Valletta'yı inşa etmişler. Valletta'da turistlerin önemli bir uğrak noktası olan Büyük Üstadın Sarayı (Grand Master's Palace), Voltaire'in "Hiçbir şey

Malta kuşatması kadar ünlü değildir" diye bahsettiği bu önemli tarihsel olayı resmeden eserlerle dolu. Şehirdeki bir diğer önemli yapı olan Saint Jean Katedrali'nin zemininde ise şövalyelerin renkli mermerlerle süslü mezarları bulunuyor. Ve burası da her zaman ziyaretçi dolu.

İki buçuk yüzyıl kadar iktidarlarını koruyan şövalyelerin devri ise deyim yerindeyse trajikomik bir şekilde bitmiş. Erzak alacaklarını söyleyen Napolyon'un askerleri Valletta'ya gelerek çatışmaya girmeden şehri işgal etmiş ve şövalyelerden burayı terk etmelerini istemiş. Fransızların ardından 1,5 asır İngiliz egemenliği altında yaşayan Malta 1974 yılında ise bağımsızlığını elde etmiş. Ancak yüzyıllar boyunca devam eden farklı egemenlikler burada özel bir kültürel sentez oluşmasına neden olmuş. Şövalyelerden de önce, iki buçuk yüzyıl boyunca hüküm süren Arapların etkisi Malta dilinde kendisini hissettirirken son egemen ülke olan İngiltere'nin kültürü birçok alana damgasını vurmuş. Malta, 2004 yılında ise Avrupa Birliği'ne girerek son büyük dönüşümünü yaşamış.

"HER ŞEY DAHİL" DEĞİL AMA HEPSİ BİR ARADA

AB'ye giriş, Avrupa ülkelerinden gelen turist sayısının daha da artmasına neden olmuş. Çok sayıda Türk öğrencinin dil okulları nedeniyle geldiği bu ülkede sokaklar yabancılarla dolup taşıyor. Malta'nın küçüklüğüne rağmen birçok şeyi bir arada vaat etmesi de ilgiyi güçlendiriyor. Burada gece hayatına meraklı

Başkent Valletta'daki kireç taşından yapılmış binalar şehre sapsarı bir silüet kazandırmış.

turistlerin yöneldiği Paceville ve St Julian's (San Giljan) gibi merkezler de var, Marsaxlokk gibi huzur dolu balıkçı kasabaları da. Marsaxlokk'ta liman içine demir atmış, nazar boncuğunu andıran "Osiris'in gözü" sembolüyle süslü, rengarenk kayıklar öyle hoş bir görüntü veriyor ki, Malta'ya gelen herkes mutlaka buraya uğruyor. Pazar günleri upuzun bir pazar yerine dönüşen ana caddede balıklar, yerel yiyecekler, hediyelik eşyalar satılıyor. Maltalılar hem alışveriş hem öğle yemeği için buraya akın ediyor. Tabii onlara çok sayıda turist de eşlik ediyor. Soldan akan trafikte otomobil kullanmaya cesaret edenler için eşsiz bir rota ise Marsaxlokk'tan Blue Grotto'ya yönelmek. Malta sahilleri, güçlü rüzgar ve dalgaların, kireç taşından oluşan yumuşak kayaları şekillendirmesiyle ortaya çıkmış ilginç formasyonlarla dolu. Blue Grotto ise bunlar arasında şu anda en ünlü olanı. "Şu anda" dememizin nedeni, deniz içinde dev bir pencereyi andıran ve Game of Thrones'ta da set olarak kullanılan Azure Window'un (Tieqa Zerqa) geçen yıl mart ayında bir anda yerle bir olması. Dalgalar ve rüzgar kendi elleriyle yarattığı bu "sanat eserini" ne yazık ki dakikalar içinde yok etti. Elbette, gelecek kuşaklar için yenilerini inşa etmek üzere...

ÇOCUKLAR İÇİN DE VAATLERİ VAR

Doğa ve deniz son derece cazip olsa da birçok aile yaptığı gezilerde çocuklarını mutlu edecek özel bir etkinlik arar. Malta'da bu açıdan çok hoş bir seçenek bulunuyor. Mellieha yakınlarındaki, "Temel Reis" filmi için inşa edilen köy aynen korunmuş ve çocuklar için bir eğlence merkezine dönüştürülmüş. Setteki rengarenk kulübeler arasında koşuşturan çocuklar burada Temel Reis ve

Temel Reis filminin çekildiği set, çocuklar için hoş bir eğlence mekânı.

Safnaz ile "tanışıp" fotoğraf çekirme şansı buluyor. Yine çocuklar için eşsiz bir deneyim, Malta Karnavalı. Her yıl şubat ayında düzenlenen karnavalda ülkedeki bütün çocuklar birbirinden ilginç kıyafetler giyerek aileleriyle birlikte sokaklara dökülüyor. Kimi melek oluyor, kimi prenses... Haydut, hatta mahkum kostümü giyerek yaratıcılığını konuşturan çocuklara bile rastlanıyor. Karnaval esnasında yetişkinler de eğlencede geri kalmıyor. Dans okulları Rio Karnavalı'ndaki gibi yarışmalar düzenliyor. Kendi hazırladıkları, birbirinden ilginç devasa maket arabalarla geçitler yapıyorlar. Günler boyunca sokaklar neşe ve eğlenceyle dolup taşıyor.

TARİH MERAKLILARI İÇİN EŞSİZ KALINTILAR

Yaşı biraz daha büyük çocukların hayal gücünü ateşlemek ve onlarda tarihe ilgi uyandırmak isteyen aileler için Malta'da değişik bir seçenek prehistorik (tarih öncesi dönemden kalma) tapınakları ziyaret etmek. Ülkede farklı yerlere dağılmış olarak bulunan bu tapınakların yedisi UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alıyor. Tapınaklar, yüksekliği altı metreye kadar çıkan taşların çevrelediği üstü açık, boş salonlardan oluşuyor. Ne için yapıldıkları ve nasıl kullanıldıkları kesin olarak bilinmiyor ve en eskisinin Mısır piramitlerinden daha eski tarihli olduğu

Rüzgar ve denizin şekillendirildiği Blue Grotto, Malta'nın mücevherlerinden.

tahmin ediliyor. Ggantija, Hagar Qim, Mnajdra ve Tarxien tapınakların en ünlüleri. Buralardan çıkarılan kalıntılar Valletta'daki arkeoloji müzesinde sergileniyor.

Yine UNESCO Dünya Mirası listesinde bulunan bir başka eşsiz eser ise Hal Saflieni Hypogeum. MÖ 3 binli yıllarda yapıldığı tahmin edilen Hypogeum, taş, tahta ve kemikten aletlerle kazılarak yapılan bir yer altı mezarlığı. Üç katlı olan ve birbirine bağlı odalardan oluşan Hypogeum'a giriş biletleri arkeoloji meraklıları tarafından haftalar öncesinden kapış kapış satın alınıyor.

YIL BOYUNCA TURİST ÇEKİYOR

Malta'daki turistik yerlere ilgi yoğun olsa da yaz ayları bittiğinde kalabalık azalıyor. Yazın sıcaklığın 40 derecenin üzerine çıktığı ve bunaltıcı bir havanın hakim olduğu düşünülürse, THY'nin doğrudan uçuş yaptığı bu güzel ülkeyi görmek için en doğru zamanın şubat-haziran ya da eylül-kasım ayları arası olduğu söylenebilir. Şubat ayındaki karnaval, elbette bu ayı seçmek için ek bir gerekçe sunuyor. Ancak Malta'da halkın hep birlikte eğlendiği tek dönem karnaval değil. Sosyal hayatı zengin Maltalılar, yıl boyu çeşitli "festalar" vesilesiyle bir araya geliyor. "Festalar" aslında dini

Marsaxlokk Koyu, her zaman rengarenk kayıklarla dolu.

MALTA GEZİSİNİN OLMAZSA OLMAZLARI

- UNESCO Dünya Mirası listesindeki başkent Valletta'nın inişli yokuşlu dar sokaklarında kaybolmaktan korkmadan özgürce gezinmek
- Şirin balıkçı köyü Marsaxlokk'ta pazar günü yerel halkla birlikte öğle yemeği yemek
- Sliema'dan Valletta'ya halkın kullandığı küçük vapurlarla geçerek ihtişamlı sarı kent silüetini denizden görmek
- Venedik gondollarını andıran teknelerle Valletta ve Üç Şehirler arasında gezmek
- Valletta'nın en yüksek noktasındaki Upper Barrakka Gardens'tan denizi seyretmek
- Surlarla çevrili sessiz şehir Mdina'da arnavut kaldırımlı sokaklarda dolaşmak
- Comino'nun kristal berraklığındaki sularında dalış yapmak
- Gozo adasına arabalı vapurla geçerek buranın en büyük kenti Victoria'daki (Rabat) hisara çıkmak
- Malta'ya özgü tavşan yemeklerinin ve pastizzilerin (ricotto ya da bezelyeli sıcak çörek) tadına bakmak
- Game of Thrones dizisinde set olarak kullanılan yerleri ziyaret edip fotoğraf çektiirmek

kökenli olsa da bugünkü içerik bunun ötesine geçiyor ve neredeyse bir sokak eğlencesine dönüşüyor.

Hangi ay seçerseniz seçin, bu şirin ülkede iyi zaman geçireceğiniz kesin. Tarih meraklıları, doğa tutkunları, deniz tatili yapmak isteyenler ve hatta çocuklar için Malta'nın herkese dönük hoş bir vaadi var. ■

→ 16 Mart-15 Temmuz 2018

Ada ve Boş Ev sergileri

Arter, Ali Mahmut Demirel'in İstanbul'daki ilk kişisel sergisine ve Can Aytekin'in *Boş Ev* isimli kişisel sergisine ev sahipliği yapıyor. Demirel, sergisinde kıyamet sonrası bir geleceği tahayyül edebilmek için, 2015'ten bugüne dünyanın çeşitli yerlerindeki terk edilmiş mimari yapıları gözleyen bir dizi video üzerinde çalışıyor.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Resim Bölümü Gravür Atölyesi'nde öğretim üyesi olan Can Aytekin'in sergisinde ise sanatçının sergiye ismini veren yeni serisi *Boş Ev*'in yanı sıra *Tapınak Resimleri*, *Kaya Resimleri*, *Bahçe Resimleri*, *Her Şey Yerli Yerinde* ve *Ters Yüz* serilerinden bir seçki de yer alıyor.

→ 27 Nisan 2018'e kadar

"ŞEHİRLERE ALIŞAMADI - Sabahattin Ali'nin Şehirleri" sergisi

Küratörlüğünü Sevgül Sönmez'in yaptığı "ŞEHİRLERE ALIŞAMADI - Sabahattin Ali'nin Şehirleri" sergisi, Sabahattin Ali'nin yaşamı boyunca bulunduğu Anadolu şehirlerine ve Berlin'e onun gözünden bakmayı amaçlıyor.

→ 24 Mart 2018

"Oğuz Atay'ın Şarkıları" dinletisi

Yapı Kredi Kültür Sanat'ın yeni performans mekânı Loca'nın dinleti dizisi *Harf'ten ve Nota'dan*, dinleyicileri Oğuz Atay'ın yaşamına, yapıtlarına etki eden, onlarla iç içe geçen besteler, besteciler ve söz yazarlarıyla tanıştıracak.

→ 8 Mart - 25 Kasım 2018

Sadberk Hanım Müzesi Kütahya Çini ve Seramik Koleksiyonu sergisi

Sergide, müze koleksiyonunda yer alan değişik form ve bezemeye sahip Kütahya üretimi çini ve seramikler toplu olarak sergilenecek.

→ 28 Nisan 2018'e kadar

Eğik sergisi

Amerikan Hastanesi Operation Room Sanat Galerisi, 23 Şubat - 28 Nisan 2018 tarihleri arasında Pavlos Nikolakopoulos'un *Eğik* başlıklı sergisine ev sahipliği yapıyor. Otorite, iktidar gibi kavramların, hastalık-sağlık, akıllılık-delilik üzerinden insan bedenine uygulanan tahakkümlerini sorgulayan *Eğik*, denge konusunu odağına alıyor.

SEK İYİLİKLE BÜYÜTÜR

*"Onlar ki
toprakta karınca,
suda balık,
havada kuş kadar
çokturlar..."*

Nâzım

Yapı Kredi Yayınları'ndan 5000. kitap.

1945 yılında, ülkemizin kültür sanat yaşamını zenginleştirmek ve edebiyatın en iyi örneklerini sizlerle buluşturmak için yola çıktık. Bugün "Nâzım'ın Cep Defterlerinde Kavga, Aşk ve Şiir Notları" ile yayımladığımız eser sayısı tam 5000'e ulaştı. Bu yolculukta bize eşlik etmeye devam eden tüm okuyucularımıza teşekkürler.

YAPI KREDİ YAYINLARI

